

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

PREVENCE KRIMINALITY MLÁDEŽE

Autor práce: Karel Musil, DiS.
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinované studium
Vedoucí práce: doc. PhDr. Vratislava Černíková, CSc.
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucí bakalářské doc. PhDr. Vratislava Černíkové, CSc., za pomoc při zpracování mé bakalářské práce, za cenné rady, připomínky a vstřícnost při konzultacích.

ABSTRAKT

MUSIL, K. *Prevence kriminality mládeže: bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú., 2018. 59 s. Vedoucí bakalářské práce : doc. PhDr. Vratislava Černíková,, CSc.

Klíčová slova: prevence kriminality, kriminalita mládeže, Policie České republiky, městská policie

Bakalářská práce se zabývá prevencí kriminality mládeže. Jednotlivé kapitoly jsou věnovány názvosloví, fenomenologii a etiologii kriminality mládeže a prevenci tohoto jevu. V kapitole věnované prevenci jsou popsány jednotlivé typy prevence, popsán systém prevence v ČR. Jsou zde představeny stěžejní dokumenty upravující preventivní aktivity v ČR. Poslední kapitola je zaměřena na praktickou realizaci prevence kriminality a popisuje vybrané preventivní projekty nebo instituce, které se na prevenci kriminality mládeže podílejí. Dále je v praktické části provedeno dotazníkové šetření, které zjišťuje povědomí příslušníků Policie České republiky a městských policií o prevenci kriminality.

ABSTRACT

MUSIL, K. *The Prevention of Juvenile Crime*: Bachelor thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2018. 59 p. Supervisor: doc. PhDr. Vratislava Černíková, CSc.

Key words: prevention of crime, prevention of juvenile crime, juvenile crime, Police of the Czech Republic, Municipal police

This bachelor work deals with the prevention of juvenile crime. Individual chapters are devoted to terminology, phenomenology and etiology of juvenile crime and prevention of this phenomenon. In the chapter which is aimed at prevention there are described various types of prevention as well as the prevention system in the Czech Republic. There are also presented the key documents which regulate the preventive activities in the Czech Republic. The last chapter deals with the practical implementation of crime prevention and describes selected projects or institutions, which are involved in juvenile crime prevention. In the practical part there is a questionnaire, which ensures the awareness of the members of the Police of the Czech Republic and the Municipal police about the crime prevention.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2. Základní pojmy	11
3. Fenomenologie kriminality mládeže.....	14
3.1 Znaký kriminality mládeže.....	14
3.2 Skutky páchané mládeží	15
3.3 Dynamika kriminality mládeže	17
4. Etiologie kriminality mládeže	19
4.1 Faktory ovlivňující vznik kriminálního chování	19
5. Prevence kriminality mládeže.....	24
5.1 Klasifikace preventivních strategií	24
5.2 Systém prevence kriminality v ČR.....	28
5.3 Objekty prevence.....	30
5.4 Cíl prevence.....	30
5.5 Policie ČR a prevence	30
5.6 Městská policie hl. m. Prahy a prevence	32
5.7 Strategie prevence kriminality na léta 2016 – 2020	33
5.8 Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 – 2018.....	34
6. Empirická část.....	36
6.1 Preventivní projekty	36
6.2 Empirické šetření.....	41
6.2.1 Cíl a charakteristika výzkumného šetření	41
6.2.2 Dotazníkové šetření.....	42
Závěr.....	48
Seznam použitých zdrojů	50
Seznam zkratk	53

Seznam příloh	54
Přílohy	55

Úvod

Kriminalita je jeden z nejzávažnějších společenských jevů. V současnosti i napříč celou historií lidstva je kriminalita patologickým jevem, který zasahuje do soukromí každého člověka, který se s tímto jevem setká; kriminalita poškozují pocit bezpečí a jistoty a porušuje základní lidská práva a svobody. Proto je kriminalita závažná a ovlivňuje atmosféru v celé společnosti. U kriminality dětí a mladistvých je tento jev ještě závažnější, neboť se ho dopouštějí mladí jedinci, které tato zkušenost ovlivňuje na celý následující život. Kriminalita má na mládež velmi negativní vliv. Jen málo mladých lidí, kteří páchají kriminalitu s tímto jevem v dospělosti přestane. Mladí potřebují rychle uspokojovat své potřeby a zvyknou si, že kriminální cestou lze uspokojení potřeb dosáhnout snadno a rychle. Mimo jiné se svým kriminálním chováním dostávají do společnosti a mezi vrstevníky, kde je kriminalita běžná a nemají potřebu chovat se jinak, lépe, slušněji. Z toho vyplývá, že kriminalitě mládeže je opravdu nutné se věnovat a nezanedbávat ji. Správným a včasným působením na rizikové skupiny mladých lidí je šance snížit četnost kriminality v celé společnosti. Je důležité předejít tomu, aby mládež vůbec kriminalitu začala páchat. Cesta to není snadná. Je třeba působit ve všech oblastech společenského i soukromého života, protože vliv na kriminální chování jedinců má rodina, škola, přátelé, média i celková atmosféra ve společnosti.

Mladí pachatelé se na celkové trestné činnosti v roce 2016 podíleli 1,76 %. To se může zdát zanedbatelné, ale ve skutečnosti se jedná o 3835 mladých pachatelů. Nutno také připomenout, že do oficiálních statistik se dostanou pouze údaje o známých pachatelích a čísla o latentní kriminalitě mladých lidí nám zůstávají skryta. Ačkoliv dlouhodobě počet pachatelů z řad mládeže klesá, měla by tomuto jevu být společností věnována dostatečná pozornost. Mladým lidem je zapotřebí vštípit pocit vlastní zodpovědnosti za sebe i za své okolí, naučit je zvládat kritické situace a podporovat prosociální chování.

Bakalářská práce je rozšířením mé absolventské práce, kterou jsem zpracoval v roce 2017 na Vyšší policejní škole ministerstva vnitra v Praze. Bakalářská práce je věnována prevenci kriminality mládeže. Budou popsány a vysvětleny jednotlivé pojmy související s touto problematikou. V kapitole o fenomenologii kriminality mládeže jsou

vypsány typické znaky kriminality mladých lidí, nejčastější skutky páchané mládeží a vývoj tohoto druhu kriminality. Následující kapitola se soustřeďuje na příčiny kriminálního chování mladých lidí, neboť jedině znalostí příčin je možno správně ovlivňovat vývoj kriminality mládeže. Další kapitola se již konkrétněji věnuje prevenci kriminality. Jsou popsány jednotlivé druhy preventivních opatření, kritéria účinnosti těchto opatření; bude popsán systém prevence v České republice a v rámci Policie ČR a Městské policie hlavního města Prahy. Zmíněny budou také základní právní dokumenty, které řeší tuto problematiku.

Realizace preventivních aktivit si žádá vytvořit kontinuální systém prevence kriminality, jehož předpokladem je zajištění spolupráce všech subjektů, podílejících se na preventivních aktivitách. V takto pojatém systému má významnou úlohu prevence realizovaná Policií ČR a městskou policií.

Policie České republiky a jednotlivé městské policie jsou orgány, které se kriminalitě věnují primárně (ať už potlačováním kriminality, represivními opatřeními nebo evidencí skutků). Proto je nutné, aby každý příslušník těchto institucí věděl, co pojem prevence znamená, uvědomoval si její důležitost a byl schopný preventivní opatření provádět nehledě na to, že to je uvedeno v popisu jeho práce. Empirická část této práce se proto zaměří na zjištění povědomí příslušníků Policie České republiky a Městské policie hl. m. Prahy o základních otázkách prevence. Pokusí se zjistit, jaké jsou znalosti jednotlivých příslušníků v tomto oboru, zda si uvědomují význam provádění preventivních opatření a jak nahlíží na kvalitu prováděných preventivních opatření u své organizace. Pro účely tohoto empirického šetření bude využita metoda strukturovaného dotazníku, který bude předložen k vyplnění policistům a strážníkům městské policie a následně budou výsledky vyhodnoceny a porovnány. Cílem bakalářské práce v teoretické části je analýza příčin kriminality mládeže a analýza preventivní politiky Policie České republiky. Pro zpracování teoretické části bakalářské práce bude využito metod analýzy a komparace odborných textů. Empirická část má za úkol zjistit povědomí jednotlivých příslušníků o prevenci kriminality a vztah k tématu prevence. Výsledek tohoto empirického šetření by mohl být prvním krokem k zmapování situace u Policie ČR a MP Praha v této problematice a k následnému zlepšení povědomí příslušníků o prevenci, a tedy cestou ke kvalitnějšímu provádění preventivních opatření výše uvedenými institucemi.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem této bakalářské práce je analýza příčin kriminality mládeže a preventivní politiky Policie České republiky a zjištění stavu informovanosti příslušníků Policie České republiky (dále PČR) a Městské policie hl. m. Prahy (dále MP) v oblasti prevence kriminality a následné porovnání výsledků PČR a MP.

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí, teoretické a empirické. Teoretická, první, část shrnuje v odborné literatuře dostupné poznatky o prevenci kriminality mládeže. Druhá část, empirická, je rozdělena na více podkapitol. V první části jsou popsány vybrané preventivní projekty realizované různými organizacemi. Další podkapitola zjišťuje znalosti příslušníků PČR a MP v oblasti prevence kriminality. Nejprve je vymezen zkoumaný problém a metoda zkoumání a jsou stanoveny 4 výzkumné předpoklady. Další část této kapitoly se věnuje výsledkům dotazníkového šetření, které jsou zobrazeny v tabulce a následně ještě slovně vysvětleny. Závěrem empirické části je shrnutí získaných poznatků a potvrzení/vyvrácení výzkumných předpokladů. Hlavní metodou pro zpracování teoretické části bakalářské práce je metoda analýzy, syntézy a komparace různých odborných textů, které se věnují problematice prevence. Jedná se o odborné texty a články publikované knižně, ale i na internetu. Pro tuto část bakalářské práce také byly využity legislativní zdroje.

Pro empirické šetření se základní metodou získávání poznatků, s ohledem na problematiku a cíl práce, stala metoda dotazování. Bylo využito anonymního strukturovaného dotazníku o 13ti otázkách, který byl předložen 20ti příslušníkům Policie České republiky a 20ti strážníkům Městské policie Praha. Respondenti odpovídali na otázky týkající se délky a spokojenosti v zaměstnání, nejvyššího dosaženého vzdělání a služebního zařazení. Další otázky se v dotazníku již věnují problematice prevence kriminality a zjišťují, zda jednotliví příslušníci znají tento termín, jakou mu přiřklánějí důležitost, zda mají povědomí o preventivních aktivitách jejich organizace, zda prevenci sami provádějí a v neposlední řadě zda mají zájem si své poznatky rozšiřovat. Výsledek dotazníku je názorně zobrazen v přehledné tabulce a následně ještě slovně popsán a odpovědi příslušníků PČR a MP Praha jsou komparovány.

2. Základní pojmy

Na úvod práce a pro lepší orientaci v tématu je nutné vysvětlit pojmy, které s problematikou prevence kriminality mládeže souvisejí a které se v práci neustále opakují.

Mládež

Pojem mládež je vymezován každým vědním oborem jinak. Pedagogika do mládeže zařazuje osoby ve věku 15 -25 let, sociálně psychologické pojetí rozlišuje období pubescence (11-15 let) a adolescence (15-22 let) a nejšířěji pojímá mládež sociologie, kdy se může jednat o osoby ve věku až do 30 let.

I v oblasti normativní nacházíme rozdíly ve výkladu pojmu mládež. Pro účel této práce je nejvhodnější zaměřit se na trestně právní výklad pojmu mládeže. Trestní zákoník rozděluje mládež na děti, kdy se jedná o skupinu mládeže do 15 let věku (Zde je nutno podotknout, že zákon o soudnictví ve věcech mládeže pracuje v tomto případě s pojmem dítě mladší 15 let.) a mladiství ve věku 15 – 18 let.

Kriminalita

Stejně jako je nejednoznačný výklad pojmu mládež, je pojem kriminality vysvětlován jednotlivými vědními obory odlišně. Věda pracuje s pojmy kriminalita, sociálně deviantní jednání, anebo sociální patologie. **Sociálně patologické jevy** můžeme považovat za nejšířší pojem, který zahrnuje všechny jevy, „*kteřé se v negativním smyslu odchyľují od norem a hodnot akceptovaných danou společností.*“¹

Pojem **deviantní chování** používáme k „*označení chování závažným způsobem porušující platné sociální normy.*“²

Sociálně patologické jednání je pojem v současné literatuře užívanější více než sociální deviace. Pojem deviantní chování můžeme shrnout z pohledu právního jako chování, které porušuje zákonem stanovené normy a je jakýmsi způsobem společností sankcionováno.

---

¹ FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže jako etopedický problém*. Brno 2013. Disertační práce. Masarykova univerzita, pedagogická fakulta, katedra speciální pedagogiky.

² ZOUBKOVÁ, Ivana et al. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. 251 s. ISBN 978-80-7380-312-4.

Stěžejním pojmem pro účel této práce je pojem **kriminalita**, kterou lze považovat za speciální formu sociální deviace. Slovo pochází z latinského slova *crimen* – zločin. Můžeme rozlišit dva pohledy na kriminalitu. Jedná se o **legální (právní) pojetí**, které je užší a postihuje pouze to jednání, které je upraveno trestním zákoníkem. Druhé pojetí kriminality je **pojetí sociologické**. Toto pojetí zahrnuje širší paletu společensky nežádoucích jevů, které nemusí být nutně regulovány trestním právem, ale s trestnou činností úzce souvisí. Z pohledu mládeže se jedná hlavně o zneužívání návykových látek, prostituce, záškoláctví, útěky z domova a další.

Pojem kriminalita zahrnuje všechno chování porušující právní normy, tedy i kriminalitu latentní.

V kriminologické vědě se můžeme také často setkat s pojmem **delikvence**. Tento pojem zahrnuje také „*skutky, které nejsou trestnými činy například z důvodu vyloučení trestní odpovědnosti pachatele pro nedostatek věku.*“³ Také lze do tohoto pojmu zahrnout přestupky. V souvislosti s tímto vymezením lze rozlišovat chování v souladu s normou, tedy konformní chování a nonkonformní, deviantní chování. Model deviantního chování viz příloha č. 1 – schéma deviantního chování.

Kriminogenní faktory (rizikové)

Kriminogenními faktory „*jsou okolnosti usnadňující vznik, trvání či rozšiřování kriminálního chování jedince.*“⁴ Dále lze ke kriminogenním faktorům přiřadit i sociální jevy vytvářející vhodné podmínky pro páchání kriminality jako je např. nezaměstnanost, válečné a náboženské konflikty, prostituce, alkoholismus, chudoba apod. Jako kriminogenní jevy se však mohou projevit i pozitivní jevy současné společnosti, jako například globalizace, rychlost společenského rozvoje a rozšíření komunikačních technologií.

Kontrola kriminality

Kontrola kriminality znamená vzájemnou propojenost trestní represe a prevence. „*Kontrolovat kriminalitu znamená 1. snižování kvantity kriminality: zastavením růstu,*

---

³ FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže jako etopedický problém*. Brno 2013. Disertační práce. Masarykova univerzita, pedagogická fakulta, katedra speciální pedagogiky.

⁴ ZOUBKOVÁ, Ivana et al. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. 251 s. ISBN 978-80-7380-312-4.

resp. Udržením počtu spáchaných skutků a pachatelů; 2. snižování kvality kriminality: společenské závažnosti a nebezpečnosti spáchané kriminality (např. eliminováním organizovaných forem kriminality)“⁵

Prevence

Prevenčí jsou chápána „*společenská opatření zaměřená na předcházení sociálně patologickým jevům ve společnosti, především pak kriminalitě.*“⁶ Podle obsahu dělíme prevenci na sociální, situační a viktimologickou. Dále ji můžeme dělit podle okruhu adresátů na prevenci primární, sekundární a terciální. Blíže k prevenci dále v samostatné kapitole.

Represe

Represivní aktivity se uskutečňují v rámci trestněprávní kontroly kriminality. Jedná se o formální kontrolu, kterou provádějí orgány činné v trestním řízení (policie, státní zastupitelství a soudy), vězeňská služba a celní správa. Represe je nejhlavnější formou reakce na kriminální chování a využívá odstrašující účinek trestu. Předpokládá se, že hrozba trestem je pro většinu pachatelů tak významná, že se budou páchaní kriminálních skutků vyhýbat.⁷

Etiologie

Etiologie je „*předmět zkoumání kriminologie, který se zaměřuje na vysvětlování kriminogenních (rizikových) faktorů a situací, příčin a okolností kriminality.*“⁸

Fenomenologie

Fenomenologie je „*předmět zkoumání kriminologie, který se zaměřuje na popis kriminality, její struktury, jejích forem, kriminalitou způsobené škody materiální, ale i jiné.*“⁹

---

⁵ ZOUBKOVÁ, Ivana et al. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. 251 s. ISBN 978-80-7380-312-4.

⁶ Tamtéž

⁷ ZOUBKOVÁ, Ivana a Marcela MOULISOVÁ. *Kriminologie pro studenty doktorského studijního programu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2014. ISBN 978-80-7251-409-0, str. 31-32.

⁸ Tamtéž

⁹ ZOUBKOVÁ, Ivana a Marcela MOULISOVÁ. *Kriminologie pro studenty doktorského studijního programu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2014. ISBN 978-80-7251-409-0, str. 31-32.

3. Fenomenologie kriminality mládeže

Znalost konkrétních dat o kriminalitě mládeže je podmínkou uvědomění si závažnosti tohoto jevu. Jak je již výše uvedeno, fenomenologie je popisem kriminality. Proto je tato kapitola zaměřena na charakteristické rysy kriminality mládeže, které skutky jsou mládeží páčány, kolik jich je v celkovém objemu evidované kriminality a jak se vyvíjí.

Fenomenologie kriminality má přínos především v oblasti prognózování budoucího vývoje a hledání možností, jak nejlépe preventivně působit na všechny skupiny společnosti.

3.1 Znaky kriminality mládeže

V období mezi dětstvím a dospělostí dochází k dokončení fyzického a psychosociálního vývoje. Mládež lze odlišit od dospělé populace například tím, že dochází k osamostatňování jedince, mění se závislost jedince na rodině, zintenzivňuje se profesní příprava apod. Velmi důležité jsou pro mládež vrstevnické vazby, aktivity ve skupinách a styl zábavy. Mládež je také zvýšeně kritická, morálně citlivá a příznačný je pro ni radikalismus postojů.¹⁰

Mládež páchá své skutky nejčastěji ve skupině, ve formě spolupachatelství. Skutky jsou páčány bez předchozí pečlivé přípravy velmi nahodile. Mládež jedná většinou impulzivně a působí na ní převážně emotivní motivace (naopak od rozumové). Svůj podíl na následku jednání mladí lidé často zlehčují, nechtějí připustit odpovědnost za následek a nechápou, proč by měli být potrestáni. Skutky spáchané mladými se vyznačují nápadnou brutalitou, která je až nepochopitelná a neúměrná dosaženému výsledku.

Charakteristické rysy kriminality mládeže můžeme shrnout takto:

- **Skupinovost:** k delikventnímu jednání dochází velmi často ve skupinách vrstevníků, které jsou pro mladistvé velmi důležité při utváření sociálních vazeb. Skupina vrstevníků se pro dospívajícího stává nejdůležitější, má významný vliv

---

¹⁰ FIRŠTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže jako etopedický problém*. Brno 2013. Disertační práce. Masarykova univerzita, pedagogická fakulta, katedra speciální pedagogiky.

na utváření názorů a formování hodnot. Skupina mimo jiné poskytuje jedinci anonymitu. Mladiství by často jednání páchané ve skupině sami nikdy neprováděli. Zajímavou skutečností je, že dojde-li k odhalení skupiny, často jsou potrestáni tzv. obětní beránci. Jedinci, kteří činnosti organizují a podněcují, často stojí v ústraní a trestu uniknou. Tato skutečnost často eskaluje u těchto jedinců v závažnější projevy antisociálního chování.

- **Neadekvátnost jednání, nadměrná brutalita a neschopnost odložit uspokojení svých potřeb:** mladí lidé často chtějí dosáhnout svých cílů ihned a za každou cenu bez vynaložení přílišné námahy. Mladá populace je zaměřena zejména na moderní a atraktivní věci, jako například moderní telekomunikační prostředky apod. Mnozí mladí si tento luxus nemohou dovolit, a proto se uchylují k nezákonným aktivitám, kdy poškození je neúměrně vyšší než hodnota získané hodnoty nebo předmětu.
- **Nedostatečná příprava a plánování:** projevuje se náhodností výběru místa a času skutku, nevhodností použitých nástrojů a zanecháním velkého množství stop. Mladí lidé také mají velmi často potřebu svěřit se nebo se pochlubit bez uvědomění si důsledků.

3.2 Skutky páchané mládeží

Jak již bylo v první kapitole uvedeno, můžeme mládeží spáchané skutky rozlišovat dle trestního práva na kriminalitu nebo na sociálně patologické jednání (do kterého patří zejména lhaní, útoky z domova a s nimi spojené toulání, záškoláctví, šikana). Právě lži, šikana a útoky často vytvářejí prostor pro rozvoj sociálních deviací, které mohou končit až kriminálním jednáním daného jedince.

U **lží** je důležité, zda si dítě uvědomuje nepravdivost. U dětí předškolního věku se objevují smyšlenky, které nejsou patologické. Školáci by již však měli být schopni rozlišit pravdu od nepravdy. Nejzávažnější kategorie lží je ta, kdy dítě úmyslně lhaním někomu škodí, anebo lže ve svůj vlastní prospěch. Lži v tomto případě lze spojit s negativními osobnostními rysy.

Útoky z domova nebo výchovných zařízení jsou chápány jako útěk z prostředí, kde se dítě necítí dobře a vnímá ho jako nepříjemné nebo ohrožující. Může se jednat o

nepřipravované spontánní útěky, anebo připravované, kdy dítě utíká s nějakou partou a spolu potom páchají různé delikty.

Nejzávažnější formou deviantního jednání je **toulání**. Toulání dětí poukazuje na dysfunkční a nestabilní rodinné prostředí. Dítě nemá vytvořený vztah k rodičům ani k domovu. Děti si své toulání plánují detailněji než útěky z domova. Starají se o to, co budou dělat, kde seženou jídlo apod. Během toulání má dítě velkou pravděpodobnost dostat se do skupin, které jsou kriminálně závadové a nastartovat zde svou kriminální kariéru.

Z právního hlediska mládež páchá nejčastěji majetkovou kriminalitu.

U dětí do 15 let převažují **krádeže prosté** – zboží v obchodech, odložené věci, kapesní krádeže. Výjimečné nejsou ani krádeže vloupáním například do vozidel, chat, obchodů apod. Dalším významně zastoupeným skutkem dětí do 15 let věku jsou **poškozovací delikty**, zejména sprejerství. Výjimkou u této věkové skupiny dětí nejsou bohužel ani loupeže, vydírání nebo ublížení na zdraví.

U mladistvých zaznamenáváme větší počet krádeží vloupáním ale i krádeží prostých. Veliké procento zaujímají také loupeže a ublížení na zdraví.

Mládež je v dnešní době velmi aktivní na internetu, proto můžeme zaznamenat narůstající počet skutků spáchaných prostřednictvím počítačových sítí, z nichž nejzávažnějším je **kyberšikana**.

Rozdíl mezi kriminalitou dětí mladších 15 let a mladistvých je zejména ten, že děti mladší 15 let páchají nejčastěji krádeže prosté. Zásadně méně páchají násilnou a mravnostní trestnou činností. Také více páchají skutky spolu s dalšími svými vrstevníky. Mladiství se podílejí na komplikovanějších formách trestné činnosti, kterými jsou například krádeže vloupáním a častěji se již dopouštějí jednání sami nebo v menších skupinách.

Z mnoha kriminologických výzkumů vyplývá, že kriminalita páchaná dětmi do 15 let věku má především epizodický charakter a v období dospívání dochází ke zranění jedince, což často vede k opuštění kriminální dráhy.

Zajímavý je také pohled na kriminální jednání podle pohlaví mládeže. Obecně dívky páchají méně závažnou trestnou činností. Jedná se zejména o oblast majetkové

kriminality. Podíl dívek na kriminalitě mládeže kopíruje podíl žen na kriminalitě dospělých pachatelů, který se pohybuje přibližně okolo 10% žen. Dochází však k mírnému nárůstu.

Recidiva mládeže

Především u majetkové kriminality recidiva meziročně mírně narůstá. Podíl recidivy se pohybuje okolo 20%. Opět je třeba poukázat na to, že se jedná pouze o známou a evidovanou kriminalitu. Skutečnost může být kvůli vysoké latenci odlišná.

3.3 Dynamika kriminality mládeže

Kriminalita mládeže se vyznačuje vysokou mírou latence. U méně závažných deliktů dochází k určité toleranci společností, která jednání považuje za vývojově podmíněný jev. Proto dochází vždy k určitému zkreslení obrazu skutečnosti. V oficiálních statistikách se mimo latentních skutků neobjeví také skutky, které nedosáhnou výše škody nikoli nepatrné.

V ČR sleduje kriminalitu několik institucí, které si každé zvlášť zpracovávají své statistiky, které se od sebe liší. Můžeme rozlišit statistiku kriminální, justiční a policejní. **Kriminální statistika** je oficiální pramen informací o kriminalitě, za který se zaručuje Policie ČR a ministerstvo spravedlnosti. **Justiční statistiku** zpracovává pouze ministerstvo spravedlnosti a obsahuje informace a data o odsouzených osobách. Základním zdrojem pro kriminologii je **policejní statistika**, kterou zpracovává specializované pracoviště Policejního prezidia a obsahuje údaje o všech policiích evidovaných trestných činech a jejich pachatelích. Dále ještě můžeme rozlišovat statistiku vězeňskou nebo statistiku státního zastupitelství. Pro zpracování této práce byla využita policejní statistika.

Podle *Zprávy o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České Republiky v roce 2016* (za rok 2017 nejsou data v době zpracování bakalářské práce ještě dostupné) spáchaly **děti mladší 15 let 1250 skutků**, což je o 100 skutků méně než v roce 2014. **Mladiství za rok 2016 spáchali 2585 skutků**, tedy o 789 skutků méně než v roce 2014. Nejvíce ze spáchaných skutků mladistvých bylo skutků

na úseku majetkové trestné činnosti. Jednalo se zejména o krádeže vloupáním do ostatních objektů, kterých bylo spácháno mladistvými 145.

Počty skutků páchaných mládeží mají mírně klesající trend. Jen v určitých oblastech je možno zaznamenat nárůst. Jedná se zejména o zneužívání návykových látek a jejich distribuování. Rozšiřuje se také páchání skutků souvisejících s počítačem a internetem (porušování autorských práv, šíření a přechovávání pornografie, podněcování k nenávisti). Dalším častým skutkem páchaným mládeží je poškozování cizí věci nebo neoprávněné užívání cizí věci.

Pozitivním jevem je výrazně klesající počet násilných trestných činů spáchaných mládeží.

Vývoj počtu stíhaných a vyšetřovaných osob v ČR zpracovaný dle Zprávy o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území České republiky v roce 2016 viz.:

- příloha č. 2 – Vývoj počtu stíhané a vyšetřované mládeže,
- příloha č. 3 - Vývoj počtu skutků spáchaných mládeží celkem.

4. Etiologie kriminality mládeže

Aby bylo možno na jakýkoliv jev ve společnosti efektivně působit a předcházet mu, je třeba poznat jeho příčiny.

Na příčiny kriminálního chování je třeba nahlížet multidisciplinárně. Aby byl co nejlépe pochopen vznik delikventního jednání, je třeba na tuto problematiku nahlížet z pohledu biologicky, psychologicky a sociálně orientovaných teorií. Také je třeba brát v úvahu konkrétní osobnostní předpoklady každého jedince. Jednotlivé faktory podmiňující kriminální chování se navzájem ovlivňují a nikdy nepůsobí samostatně.

4.1 Faktory ovlivňující vznik kriminálního chování

Žádný z uvedených faktorů nepůsobí samostatně. Každý má na jedince určitý vliv, ale přesto je třeba zdůraznit, že působení jednoho nebo i více faktorů ještě neznamená, že z dítěte vyroste delikventní jedinec. Záleží také na osobnosti mladého člověka a na působení proaktivních faktorů, které působí na osobnost jedince pozitivně.

Psychosociální vývoj

Vývoj dítěte je individuální kontinuální proces. Psychika dítěte se rozvíjí již v prenatálním období. Již v tomto období je dítě vystavováno vlivům, které ovlivňují jeho vývoj. Každá etapa vývoje dítěte má určitý vliv na formování jeho osobnosti. V předškolním věku se dítě socializuje, zvyká si na širší kolektiv, ve školním věku se již dítě učí zodpovědnosti a v období dospívání se odpoutává od rodiny a připravuje se na samostatný život. Každé fázi vývoje člověka se dá věnovat velice podrobně, ale to by přesahovalo cíl a rozsah této práce.

Rodina

Rodina je velmi významný faktor, zejména pokud v rámci její struktury působí určité negativní jevy, stává se velmi výrazným kriminogenním faktorem. Rodinné prostředí je prioritní prostředí jedince a hraje nejpodstatnější roli v procesu socializace

jedince. Už v raném dětství rodina výrazně formuje osobnost dítěte, které napodobuje její zvyky a přebírá vzorce chování a hodnotový žebříček.

Rodině se z tohoto pohledu věnuje mnoho sociologických i kriminologických teorií. Zajímavá je například **Hirschiho teorie sociální kontroly**, která zjednodušeně vychází z úvahy, že pokud má dítě silnou vazbu k rodině, bude na ni v případě delikventního chování brát ohled a zvažovat důsledky svého chování. V tomto smyslu se u něj objeví silnější zábrany než u dětí, kterým kvalitní rodinné vazby chybí. Další teorií je **teorie sociálního učení**. Podle této teorie se člověk chová podle naučených vazeb a vzorců chování. V rodině, kde je delikventní chování běžné a přirozené se bude dítě také chovat delikventně. Model tohoto chování v lidech zůstává po celý život a přinášejí ho dále do své rodiny a učí jej své vlastní děti. Kriminálnímu chování se jednotlivci učí úplně stejně jako chování, které je v souladu se společenskými normami.

Na rodinný život má výrazný vliv dnešní postmoderní společnost, která mění hodnoty rodinného života. Dnes jsou rodiny zakládány odlišně, než tomu bylo v minulosti. V současné době je celá společnost orientována na úspěchy jedinců a kariéra se dostává na první příčky hodnotového žebříčku. Toto silně narušuje stabilitu rodinného prostředí. S touto problematikou je úzce spojena i finanční a ekonomická situace rodiny. Dalším výrazným znakem současného manželství je to, že děti často žijí pouze s jedním rodičem. Absence jednoho z rodičů, narušená stabilita rodinného prostředí a nedostatečná emocionální podpora vede k citové deprivaci, která může mít mnoho následků, až dokonce delikventní jednání. Rodiče se nedostatek citů a času snaží kompenzovat materiálními statky, volnou výchovou atd. Děti jsou vedeny k nezdravému sebeprosazování a jsou více orientovány na úspěch a moc. Na děti jsou potom kladeny velmi vysoké nároky. Pokud děti nenaplňují představu svých rodičů, můžeme u nich pozorovat projevy neurotismu nebo drobné poruchy chování.

Také protichůdné výchovné metody nejsou pro děti přínosem. Vznikají vnitřní rozpory v sestavování žebříčku hodnot. Nečitelná výchova je pro dítě frustrující a může docházet k záškoláctví apod.

Další rizikové faktory v rodině jsou neustálé hádky rodičů, kteří se nedokáží domluvit a v rodině panuje nejistota a strach. Dále nízké postavení rodiny v komunitě, např. prostituující matka, alkoholik otec, agresor apod. S tímto souvisí i bytové podmínky rodiny. V malých prostorách rodiče ztrácí soukromí a dítě je vystaveno

frustraci a stává se přítěží. Špatná ekonomická situace rodiny může způsobovat lhostejnost nebo odmítavý postoj ke společenským normám a hodnotám.

Bezpochyby nejrizikovější pro děti jsou sociální subkultury, které dítě přímo k delikventnímu jednání nutí nebo ho tolerují.

Samozřejmě nemusí vždy některá z uvedených situací na dítě negativně působit, ale pokud se více faktorů spojí dohromady a přihlédneme-li k delšímu časovému působení, je velká pravděpodobnost, že se dítě bude chovat delikventně nebo si vytvoří špatný žebříček hodnot, který poté povede k delikventnímu nebo asociálnímu chování.

Škola

Nástupem do školy se škola pro dítě stává velmi silným socializačním činitelem. Dítě se dostává do nové sociální role, se kterou je spojeno více interakcí, než bylo doposud zvyklé. Ve škole se dítěti rozvíjí jistá forma sociální kontroly a objevují se nové autority. Významný vliv na dítě mají vztahy s vrstevníky a přáteli. Skupiny vrstevníků mají v socializačním procesu dítěte nezastupitelnou roli. Každá skupina má nějaké své vlastní postoje, hodnoty a vzorce chování. S přibývajícím věkem ustupuje vliv učitele, který je nahrazen právě vlivem vrstevnické skupiny. Kriminogenní faktory se ve škole mohou projevit jako narušené vztahy s učitelem nebo vrstevníky, které vznikají v důsledku například poruch osobnosti dítěte, narušených rodinných hodnot, narušeného hodnotového systému nebo náročnosti učiva. Problematická je také komunikace s rodiči. Rodiče si často problémy dětí nepřipouštějí, své děti hájí a z učitele se stává nepřítel. Obecně je spolupráce s rodiči delikventních dětí složitější než s rodiči dětí nedelikventních.

Vrstevníci

V průběhu dospívání se stále více projevuje potřeba interakce s vrstevníky. Slábne vliv rodiny a školy a vrstevnické skupiny se stávají hlavní skupinou. Mnohem rychleji slábne vztah k rodině, pokud dítě pochází z neúplné rodiny a již od malička nemá vytvořené pevné pouto k domovu. Děti ve skupinách hledají pochopení, uznání, respekt a společenskou prestiž. Ve skupině vrstevníků se zvyšuje sebevědomí a dochází k sebepotvrzení. Přínosem pro dítě jsou pozitivní skupiny, které však k přijetí vyžadují vyšší osobnostní a sociální vybavenost. Odmítnutí touto skupinou vede k frustraci a dítě má tak možnost dostat se pouze do rizikové skupiny, která neklade tak vysoké

podmínky na přijetí. V takovýchto skupinách jsou ve vedoucím postavení většinou jedinci s narušenou morálkou a činnost orientují nežádoucím směrem. Tyto skupiny se skládají z dětí labilních, z neúplných rodin a nezralých a pro tyto hraje skupina mnohem důležitější roli než pro děti ze skupin pozitivních.

V České republice jsou party většinou charakterizovány nevhodným způsobem trávení volného času, např. na diskotékách nebo v různých hernách. Tento styl je finančně náročný, což vede k majetkové trestné činnosti.

Volný čas

Volný čas je ten čas, se kterým může dítě naložit podle vlastní vůle a to po splnění svých povinností (např. školních). V dnešní době, kdy rodiče musejí vydělávat peníze a jsou nuceni kvůli tomu být co nejvíce v práci, je ohrožen společný čas, který by s dětmi měli trávit. Možnost využívání volnočasových aktivit a různých kroužků je omezena na větší města, avšak i přes to nejsou kroužky a jiné volnočasové aktivity, zejména pro svou vysokou cenu, dostupné všem dětem. Děti se proto potulují po městech a hernách, což je velmi rizikový faktor delikventního chování. Sféra volného času dětí a jeho kontrola vyžaduje zvýšenou pozornost rodičů, školských zařízení i zájmových organizací. Děti by měly být vedeny ke smysluplným aktivitám, přičemž by se neměly z aktivit vyčleňovat hendikepované nebo nenadané děti.

Média

Volný čas tráví děti velmi často sledováním televize, internetu nebo na sociálních sítích. Média mají výrazný vliv na socializaci, ovlivňují jedince v negativním i pozitivním smyslu, utvářejí jeho názory, jednání a cítění. Děti jsou v důsledku neukončeného psychosociálního vývoje více ohrožené. Pro děti je nejrizikovější sledování násilí. Děti to může vést k napodobování svých vzorů, které třeba násilným chováním dosáhly svého cíle nebo pokud je jejich násilí prezentováno kladně. Dítě není schopno rychle odhadnout, proč se jeho hrdina v televizi chová agresivně a dostane-li se do podobné konfliktní situace, řeší ji násilím. Ve školských zařízeních můžeme pozorovat tzv. „pondělní syndrom“, kdy jsou děti nejvíce agresivnější v pondělí. Násilí je považováno jako odreagování agrese nabyté během víkendu ze sledování televize. Dalším rizikem prezentovaným v médiích je sledování konzumace alkoholu, jiných návykových látek, kouření nebo třeba gamblersství. Dostupností mnoha programů a

možností častého přepínání dochází u dětí k hyperaktivnímu a nesoustředěnému jednání, které může vést až k ADHD¹¹.

---

¹¹ Z angl. Attention Deficit Hyperactivity Disorder = hyperaktivita s poruchou pozornosti

5. Prevence kriminality mládeže

Ze všech prováděných opatření proti kriminalitě by měl být kladen největší důraz na předcházení tomuto jevu, tedy prevenci. Potlačení kriminality v prvopočátku je nejefektivnější strategií boje s kriminalitou. Předcházením trestné činnosti totiž můžeme dosáhnout větší bezpečnosti a menších škod. V poslední době je na prevenci kladen větší a větší důraz a společnost si uvědomuje nutnost kvalitních preventivních opatření. Razantní vývoj kriminality v druhé polovině 20. století přispěl k tomu, že prevence začala být považována za rovnocennou trestní represi, která doposud převládala.

Oba systémy (represe a prevence) spojuje termín kriminální politika.

*„Preventivní politika je vedle trestní politiky subsystemem kriminální politiky, která je zase dílčím systémem politiky bezpečnostní.“*¹² Preventivní politika na rozdíl od trestní politiky směřuje **do budoucnosti**. Spoléhá na nerepresivní prostředky boje s kriminalitou. Preventivní politika se od represivní také mimo jiné odlišuje okruhem subjektů. Policie, státní zastupitelství, soudy a vězeňství zde mají také svoji roli, ale mimo toho do preventivní politiky vstupují další organizace jako orgány státní správy, samosprávy, zájmová sdružení, církve apod. Objekty prevence kriminality jsou kriminogenní faktory, tedy sociální a fyzické prostředí, příčiny a podmínky pro páchaní trestné činnosti, potencionální nebo skuteční pachatelé a oběti.

5.1 Klasifikace preventivních strategií

Preventivní aktivity dělíme podle obsahového zaměření na prevenci sociální, situační a viktimologickou.

Sociální prevence je zaměřena nejdříve. Věnuje se aktivitám podporujícím sociální integraci a proces socializace jedince. Orientuje se na potencionálního pachatele zejména různými programy na podporu vzdělávání, výchovu a rodinu. Sociální prevence je zaměřena na jevy, jako je alkoholismus, prostituce, nezaměstnanost, chudoba, záškoláctví apod.

---

¹² GRUJIČOVÁ, Jitka. *O prevenci kriminality* [online]. [cit. 12.10.2016]. Dostupné z: <http://www.prevencekriminality.cz/o-prevenci-kriminality/teoreticky-uvod/>

Situační prevence chápe kriminalitu jako produkt motivace a příležitosti. Orientuje se na odstraňování kriminogenních situací, na omezování příležitostí k páčání kriminality a na zvyšování rizika dopadení pachatele. Tyto preventivní aktivity vycházejí z předpokladu, že určité druhy kriminality mají své časové a prostorové zákonitosti. Předpokládá se, že velká část kriminality je uskutečňována na základě racionální úvahy potencionálního pachatele, který zvažuje klady a zápory svých aktivit a pokud zjistí, že riziko je pro něj větší, než by byl přínos, od kriminálního jednání upustí. Řada kriminogenních situací vzniká ve spojitosti s určitými životními stereotypy. Například velká sídliště v době prázdnin bývají méně osídlená a to vede ke zvýšenému počtu krádeží vloupáním. Situační prevence je neúčinnější u majetkové trestné činnosti a pouliční kriminality.

Opatření situační prevence:

- zvýšení ochrany osob a věcí,
- přemístění ohrožených věcí na bezpečnější místo,
- ztížení přístupu k prostředkům vhodným pro páčání trestné činnosti,
- zmenšení očekávaného prospěchu z trestného činu a zvýšení rizika pro pachatele,
- zlepšení dohledu nad lokalitou.¹³

Subjekty situační prevence jsou Ministerstvo vnitra ČR, Policie ČR, městské a obecní policie, samosprávy měst a obcí, soukromé bezpečnostní agentury a sami architekti a stavaři.

Policie ČR je jediný ze subjektů situační prevence, který má relativně ucelené informace o kriminalitě a systematicky je eviduje a analyzuje. Pro prevenci jsou tyto informace velmi podstatné. V rámci tohoto Policie ČR obstarává plnění úkolů hlídkové služby, získávání poznatků o bezpečnostní situaci, průběžné identifikování a analyzování bezpečnostní situace v jednotlivých oblastech a organizování preventivních opatření.

Situační prevence má své výhody, mezi které nepochybně patří rychlejší, snadnější a levnější zavádění opatření. Výsledky jsou zřetelnější a dostavují se většinou velmi rychle a účinnost těchto opatření je snadno ověřitelná. Oproti tomu má situační

---

¹³ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. Praha: ASPI 2004. ISBN 80-7357-026-2.

prevence jen krátkodobé účinky, anebo vede k přesunu kriminality do jiných lokalit a do jiného časového rozmezí nebo se změni objekty nebo taktika páchaní.¹⁴

Viktimologická prevence využívá poznatků vědní disciplíny viktimologie (věda o obětech – victim = oběť). Viktimologii je v dnešní době věnována velká pozornost. Mnoho poznatků této vědy má přínos i pro prevenci kriminality. Tato prevence je orientována na oběti. Je zaměřena na osvětovou a poradenskou činnost a na vštěpování zásad ochrany ohrožených osob. Viktimologická prevence učí lidi, jak zabezpečit svůj majetek, jak se chovat, aby zbytečně nezvyšovali riziko napadení, jak se v případě napadení chovat během i po útoku.

Dále prevenci dělíme podle okruhu adresátů na prevenci primární, sekundární a terciární.

Primární prevence adresuje svoje aktivity veškerým obyvatelům ať už státu, kraje nebo města. Primární prevence působí plošně na všechny stejně, aniž by brala v potaz kriminogenní faktory nebo stupeň ohrožení. Cílem primární prevence je mimo jiné rozvíjet systém školství nebo snižovat nezaměstnanost.¹⁵

Ze všech druhů prevence je zaměřena nejobecněji. Předkládá široké populaci možnosti, jak vhodně využívat volný čas, jak zdravě žít a podporuje pozitivní přístupy k rodinnému životu.

Kritéria účinnosti primární prevence

- 1) **Odpovídá věku** (Čím nižší věk žáka, tím by měla být prevence méně specifická a více orientována na zdravý životní styl a trávení volného času.)
- 2) **Program je malý a interaktivní** (Interaktivní programy bývají efektivnější, než pouze vzdělávací programy. S tím souvisí i velikost. Aby program mohl být interaktivní, tak musí být prováděn v menších skupinách.)
- 3) **Zahrnuje podstatnou část žáků**
- 4) **Zahrnuje získání relevantních sociálních dovedností a dovedností potřebných pro život** (Např. schopnost odmítat drogy a jiné návykové látky, schopnost čelit tlaku okolí, komunikační dovednosti, schopnost vytvářet přátelské vztahy apod.)

---

¹⁴ NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. Praha: ASPI 2004. ISBN 80-7357-026-2.

¹⁵ Tamtéž

5) Bere v potaz místní specifika

- 6) **Využívá pozitivní modely** (Osvědčený postup je napodobování. Pozitivními modely mohou být kamarádi, kteří umějí trávit svůj volný čas. Je třeba ale počítat s tím, že takový model může selhat. A další stránka věci je, že ztotožňování se s někým úspěšným a vynikajícím může vést k frustraci a oslabení efektu prevence.)
- 7) **Zahrnuje legální i nelegální návykové látky** (Protože legální návykové látky zvyšují riziko přechodu na nelegální látky a také proto, že na legálních návykových látkách vzniká závislost velmi rychle.)
- 8) **Snížování dostupnosti návykových rizik** (Zákaz prodeje alkoholu a tabákových výrobků osobám mladším 18 let.)
- 9) **Program je soustavný a dlouhodobý** (Efektivita vzrůstá s dlouhodobostí a soustavností prováděného preventivního projektu.)
- 10) **Je prezentován kvalifikovaně a důvěryhodně** (Lidský faktor preventivních programů velmi ovlivňuje samotné programy. Je nutné věnovat pedagogům a dalším pracovníkům pozornost v oblasti vzdělávání.)
- 11) **Je komplexní a využívá mnoho strategií dohromady**
- 12) **Počítá s komplikacemi a nabízí možnosti, jak je zvládat** (Míra rizikovosti se u jednotlivých žáků liší. Vrstevníci jsou často právě oporou pro takové situace a programy by proto měly zahrnovat prvky, které by usnadňovaly řešení krizí a komplikací.)¹⁶

Sekundární prevence je orientována úžeji než primární prevence a zaměřuje se na užší okruh adresátů, kterými jsou potencionální pachatelé, oběti a kriminogenní situace. Tato prevence je adresována kriminálně rizikovým skupinám jako jsou děti bez dozoru, alkoholicí, uživatelé drog, žebráci nebo bezdomovci. Preventivní aktivity by měly být cílené, ale nemělo by docházet ke stigmatizaci klientů.

Terciární prevence se snaží předcházet opakování páchaní trestné činnosti. Je zaměřena nejúžeji. Jde zejména o resocializační programy, rodinné poradenství nebo podpora vzdělávání a motivace k vzdělávání.

Rozdělení prevence na primární, sekundární a terciární prevenci můžeme podle některých zdrojů nazvat i jako prevenci specifickou, neboť sekundární a terciární

---

¹⁶ NEŠPOR, Karel, Ladislav CSÉMY, Hana PERNICOVÁ. *Zásady efektivní primární prevence* [online]. Praha: Sportproprag, 1999. [cit. 20. 9. 2016]. Dostupné z: www.msmt.cz/file/11883/download/

prevence jsou zaměřeny na specifický okruh adresátů. V tomto případě pak rozeznáváme ještě prevenci nespecifickou, která se zaměřuje na podporování zdravého životního stylu, zájmových aktivit a podporování zdravého sociálního chování. Vede k dodržování společenských pravidel, zdravému osobnostnímu i zdravotnímu rozvoji a odpovědnosti za sebe sama.

5.2 Systém prevence kriminality v ČR

V České republice probíhají preventivní aktivity na třech úrovních.

- **Resortní úroveň:** programy prevence kriminality připravované jednotlivými ministerstvy.
- **Meziresortní úroveň:** meziresortní spolupráce spočívá ve vytváření preventivní politiky vlády ve vztahu k tradiční kriminalitě a v koordinaci preventivních činností jednotlivých resortů zastoupených v Republikovém výboru pro prevenci kriminality.
- **Místní úroveň:** do preventivních aktivit jsou zapojeny orgány veřejné správy, policie, nevládní organizace a další různé instituce. Podstatou je optimální rozložení působnosti v různých oblastech prevence, kdy je na zřetel brána místní situace a prevence je jí přizpůsobována. Programy prevence na místní úrovni jsou proto nejefektivnější.

Graficky znázorněný systém prevence kriminality v ČR viz. příloha č. 4 – Systém prevence v ČR.

Mezi subjekty (nositele) prevence kriminality můžeme zařadit:

- ústřední orgány státní správy,
- samosprávné orgány obcí a krajů,
- nevládní instituce,
- bezpečnostní složky a
- soukromé bezpečnostní služby¹⁷

---

¹⁷ SVATOŠ, Roman. *Prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2014. ISBN 978-80-87472-76-7. (str. 18)

Nejpodstatnější roli má **Ministerstvo vnitra ČR**, které odpovídá za rozvoj systému prevence kriminality na republikové, krajské a místní úrovni a zpracovává národní strategie preventivních aktivit. Při plnění tohoto úkolu se zaměřuje hlavně na snižování míry a závažnosti trestné činnosti, zvyšování pocitu bezpečí občanů, koordinovaný systém prevence, komplexní přístupy k prevenci a vytváření efektivního systému sběru, uchovávání a předávání informací navzájem mezi subjekty prevence.

Republikový výbor pro prevenci kriminality

Plní koordinační úlohu na celorepublikové úrovni. „*Je to meziresortní iniciační, koordinační a metodický orgán zřízený při Ministerstvu vnitra ČR usnesením vlády ze dne 3.11.1993 č. 617.*“¹⁸ Schází se zpravidla jednou měsíčně a jeho program se řídí plánem činnosti. Mimo jiné schvaluje dotace na preventivní projekty na všech úrovních preventivních aktivit. Předsedou je ministr vnitra. Úkoly související s úkoly sekretariátu plní Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality MV. Členy výboru jsou ministerstva, Rada vlády pro záležitosti romské menšiny, Rada Vlády pro koordinaci protidrogové politiky, Policejní prezidium ČR, Probační a mediační služba ČR, nejvyšší státní zastupitelství, Generální ředitelství vězeňské služby ČR, Institut pro kriminologii a sociální prevenci a další.

Krajský manažer prevence kriminality

Každý krajský úřad má zřízenou pozici manažera/koordinátora prevence kriminality. Mezi jeho úkoly patří zejména:

- podílet se na přípravě strategií prevence kriminality,
- shromažďovat podklady o dynamice kriminality a analyzovat bezpečnostní situaci v kraji,
- koordinovat a usměrňovat subjekty působící na poli prevence kriminality a poskytovat jim odborné informace,
- spolupracovat se zástupci Policie ČR, státní správy, samosprávy a ostatními orgány krajského úřadu,

---

¹⁸ *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016-2020* [online]. [B.m.]:Ministerstvo vnitra ČR, 2015. [cit. 4. 10. 2016] Dostupné z: <http://www.prevencekriminality.cz/o-prevenci-kriminality/dokumenty-1/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020-431cs.html?ftresult=strategie> (Strategie str. 14)

- zajišťovat činnost odborných pracovních skupin/komisí pro prevenci kriminality, které jsou zřízeny jednotlivými městy a
- vydávat a předkládat návrhy na využití finančních prostředků k financování preventivních programů.¹⁹

5.3 Objekty prevence

Preventivní aktivity jsou cíleně zaměřovány na objekty prevence. Jsou to:

- **Sociální prostředí** (kriminogenní faktory, příčiny a podmínky páchaní kriminality)
- **Jednotlivci nebo skupiny osob** (které představují třeba jen potencionální pachatele nebo oběti).

Při provádění preventivních opatření je také stanovován cíl prevence.

5.4 Cíl prevence

Cílem preventivních aktivit je:

- zamezení kriminálního chování mládeže,
- potlačení kriminálního chování mládeže a
- snižování počtu spáchaných trestných činů mládeží.

5.5 Policie ČR a prevence

Policie ČR je zřízena zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Dle tohoto zákona je policie jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, který slouží veřejnosti a jeho úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti. Policie dále plní úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti.

---

¹⁹ DOSTÁLOVÁ, Ivana, Martin DOČKAL, Michal POLÁČEK. *Doporučený obsah činnosti manažera/koordinátora prevence kriminality Krajského úřadu* [online]. 2007. [cit. 17.10.2016]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/doporuceny-obsah-cinnosti-manazera-koordinatora-prevence-kriminality-krajskeho-uradu.aspx>

V rámci plnění úkolů prevence se policie zaměřuje na primární prevenci, ale také na sociální, situační, sekundární, prevenci viktimmnosti, a systém pomoci obětem trestné činnosti.

Zákon o Policii ČR obsahuje několik ustanovení týkající se prevence kriminality:

- **§14:** zde je uvedeno, že policie spolupracuje s ozbrojenými silami, bezpečnostními sbory a s dalšími orgány státní správy, ale také s fyzickými a právníckými osobami.
- **§15:** policie tyto výše vyjmenované orgány upozorňuje na skutečnosti, které se týkají jejich běžné činnosti a mohou vést k ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti.
- **§17:** zde je výslovně stanovena povinnost policie spolupracovat s osobami vykonávající prevenci kriminality, pracujícími s pachateli trestných činů a s osobami vykonávajícími jinou činnost pro zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti.

Další preventivní činnost policie je zakotvena v **trestním řádu**:

- **§89:** zde je uložena povinnost v trestním řízení dokazovat mimo jiné okolnosti, které vedly ke spáchání trestné činnosti nebo její spáchání umožnily.
- **§158 odst. 1:** toto ustanovení stanovuje povinnosti policejního orgánu činit všechna nezbytná opatření k předcházení trestné činnosti.

A dále na prevenci nezapomíná ani zákon č. 361/2000 Sb., **o provozu na pozemních komunikacích**:

- **§129:** toto ustanovení stanovuje povinnost policie vykonávat dohled nad bezpečností a plynulostí silničního provozu na pozemních komunikacích.

Na celorepublikové úrovni policie preventivní aktivity provádí a koordinuje **Oddělení tisku a prevence** Policejního prezidia ČR, které řídí veškerou preventivní činnost policie a připravuje preventivně výchovné a prezentační akce. Oddělení tisku a prevence jsou pak zřízena i na úrovni jednotlivých krajských ředitelství. Jejich činnost představuje hlavně:

- koordinace preventivních činností Policie ČR,
- příprava preventivně výchovných akcí,
- poskytování informací a poradenské činnosti,

- komunikace se sdělovacími prostředky a
- participace s obcemi, městy a kraji.²⁰

Na oddělení tisku a prevence je vždy zřízen pracovník na pozici krajského koordinátora prevence kriminality Policie ČR. Tito pracovníci mají povinnost se aktivně zapojovat do činnosti Pracovních skupin prevence kriminality, které zřizuje krajský úřad. V těchto pracovních skupinách pracuje řada odborníků z různých oborů, v jejichž čele stojí Krajský manažer prevence kriminality.

5.6 Městská policie hl. m. Prahy a prevence

„Podle přijaté „Koncepce prevence kriminality hlavního města Prahy na léta 2013 až 2016“ je činnost Městské policie hl. m. Prahy zaměřena především na vzájemnou komunikaci se všemi skupinami osob, pro které je důležitá dostupnost informací o možnostech a způsobech ochrany před nejčastěji se vyskytujícími druhy kriminality a sociálně patologických jevů. Jedná se především o preventivní aktivity v oblasti sociální i situační prevence na úrovni primární a sekundární prevence. Oddělení prevence Městské policie hl. m. Prahy a jeho činnost je zakotvena mj. i v „preventivních“ dokumentech HMP – např. ve „Strategickém plánu protidrogové politiky hlavního města Prahy pro období 2013 až 2020“, kde je oddělení prevence výslovně jmenováno jako jeden ze spolupracujících subjektů při realizaci programů primární prevence.“²¹

Preventivně výchovná činnost je podstatnou součástí základní činnosti MP Praha. Pro tyto aktivity je zřízeno **Oddělení prevence Městské policie hl. m. Prahy**, které:

- „zajišťuje zapojení městské policie do preventivních aktivit organizovaných
- a koordinovaných hlavním městem Prahou,
- realizuje programy městské policie na úseku prevence, primární prevence rizikového chování, primární protidrogové prevence, bezpečnosti silničního provozu (BESIP)
- a zdravotědy,

²⁰ Oddělení tisku a prevence Policejního prezidia České republiky [online]. 2015. [cit. 20.10.2016]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/oddeleni-tisku-a-prevence-policejního-prezidia-ceske-republiky.aspx>

²¹ Úloha [online]. [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.mppraha.cz/prevence-mp-2/prevence-uloha>

- zabezpečuje dopravní výchovu v souladu s metodickým plánem Ministerstva dopravy ČR a rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání,
- spolupracuje s institucemi a organizacemi z oblasti státní správy a samosprávy, z oblasti nestátních neziskových organizací, jakož i s orgány hlavního města Prahy a Policií ČR,
- řídí, koordinuje a kontroluje činnost ostatních útvarů při uskutečňování projektů prevence a při preventivních akcích.“²²

Na Oddělení prevence Městské policie hl. m. Prahy pracuje pod vedoucím oddělení několik zaměstnanců, kteří mají rozděleny jednotlivé metodické programy, např. bezpečné chování, dopravní výchova, první pomoc nebo sociálně patologické jevy atd. Tito pracovníci mají k dispozici ještě další strážníky, kteří preventivní opatření zabezpečují a přímo provádějí.

5.7 Strategie prevence kriminality na léta 2016 – 2020

Jedná se o dokument vydaný Ministerstvem vnitra ČR v rámci jeho působnosti a primárního postavení mezi subjekty preventivních aktivit. Ministerstvo vnitra tímto dokumentem formuje systém prevence kriminality na celorepublikové i místní úrovni, rozvíjí přístupy a postupy správní správy i jednotlivých samospráv k řešení konkrétních druhů kriminality a kriminálně rizikových jevů. Mimo jiné upravuje také zacházení s oběťmi a pachateli trestné činnosti.

Navazuje na dosavadní úspěchy vybudované v předchozích letech bývalým strategickým dokumentem.

Vychází z priorit stanovených vládou ČR, které jsou dány Programovým prohlášením Vlády ČR. Mezi tyto priority patří zejména klást důraz na preventivní programy a na vzájemnou komunikaci s místními samosprávami. Rozsáhlejší témata, jako např. boj s extremismem, boj s korupcí, romská integrace apod. jsou zpracovány v samostatných dokumentech. I problematika kriminality mládeže je zpracována samostatně v dokumentu *Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 – 2018*, který je přiblížen v samostatné podkapitole této práce.

---

²² *Prevence – činnost* [online]. [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.mppraha.cz/prevence-mp-2/prevence-cinnost>

Strategické cíle stanovené Strategií:

- Rozvíjí vybudovaný systém prevence kriminality, posiluje spolupráci, kompetence a kapacity relevantních partnerů, rozšiřuje prostor pro působení dobrovolníků, přičemž se opírá o mezinárodní spolupráci a vědecké poznatky.
- Poskytuje pomoc a poradenství obětem trestné činnosti. Poradenství se snaží nadále rozvíjet a zkvalitňovat.
- Při práci s pachateli se zaměřuje na narůstající problém recidivy, na účinnější resocializaci a prevenci kriminality dětí a mládeže
- Uplatňuje komplexní přístupy k řešení zvýšené kriminality v lokalitách, kde i její příčiny jsou hluboké a vícezdrojové (sociálně vyloučené lokality)
- Reaguje na nové hrozby a trendy v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku a aplikuje nové efektivní přístupy k jejímu předcházení.

Strategické cíle vycházejí z priorit schválených Republikovým výborem pro prevenci kriminality a zároveň jsou v souladu s aktuálními prioritami prevence kriminality na mezinárodní úrovni.

5.8 Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 – 2018

Tato Národní strategie (dále jen Strategie primární prevence) je vydávána Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR (dále MŠMT) a má stěžejní roli při uplatňování školní prevence rizikového chování. Vychází z pravidelných jednání s krajskými koordinátory prevence a metodiky prevence.

Tato strategie je v souladu se *Strategií prevence kriminality na léta 2016 – 2020* a *Národní strategií protidrogové politiky na období 2010 -2018*. Tyto tři dokumenty spolu dohromady tvoří základ preventivní politiky uplatňované v České republice.

MŠMT je resortem, který v ČR reguluje a koordinuje všechny aktivity v oblasti primární prevence rizikového chování mládeže, spolupracuje při tom s krajskými školskými koordinátory prevence, pedagogicko-psychologickými poradnami a s jednotlivými školskými preventisty. Prevenci jsou na MŠMT zřízeny dva výbory. Výbor pro koordinaci primární prevence, který zajišťuje meziresortní komunikaci a spolupráci a Výbor krajských školských koordinátorů prevence, který zajišťuje

spolupráci na vertikální úrovni a zároveň spolupráci s nadresortními orgány, např. Radou vlády nebo republikovým výborem pro prevenci kriminality ministerstva vnitra.

Strategie primární prevence se opírá o předchozí zkušenosti a současné trendy na poli primární prevence. Celá Strategie primární prevence je založena na principech:

- partnerství a společný postup (jedná se o koordinovaný postup všech článků v systému prevence),
- komplexní řešení problematiky primární prevence rizikového chování,
- kontinuita působení a systematickosti plánování,
- uplatňování ověřených dat a hodnocení efektivity,
- racionální financování a garance kvality služeb,
- cílenost a adekvátnost informací a forem působení,
- včasný začátek preventivních aktivit, nejlépe již v předškolním věku,
- pozitivní orientace primární prevence a
- orientace na kvalitu postojů a změnu chování.

Základním cílem Strategie primární prevence je minimalizace vzniku rizikového chování mládeže. Do obecných cílů je pak zařazena výchova ke zdravému životnímu stylu, pozitivního sociálního chování, zvládání zátěžových situací a posilování motivace k upuštění od rizikového chování. Dále Strategie primární prevence stanovila své specifické cíle, kterými jsou fungující a koordinovaný systém primární prevence na horizontální i vertikální úrovni, efektivní vzdělávání pro subjekty podílející se na prevenci a zavedení národního systému pro hodnocení kvalit preventivních programů (certifikací).

Primární cílovou skupinou jsou děti a mládež od předškolního věku 3-6 let až po mladé dospělé ve věku 18-26 let. Jedná se o obecnou populaci, ale i o specifické skupiny mládeže se zvýšeným rizikem problémů chování a o jednotlivce vykazující rysy rizikového chování. Podle tohoto je prevence dělena na primární, selektivní a indikovanou prevenci. Mezi sekundární cílové skupiny patří rodiče, laická i odborná veřejnost a pracovníci v primární prevenci.

Za rizikové chování je v tomto dokumentu považována agrese, šikana, kyberšikana, extremismus, rasismus, xenofobie, vandalismus, krádeže, sprejerství, záškoláctví, závislosti, poruchy příjmu potravy, působení sekt a sexuální rizikové chování.

6. Empirická část

Tato část bakalářské práce je rozdělena na dvě podkapitoly. První podkapitola se věnuje vybraným preventivním projektům a popisuje je. Druhou podkapitolou je empirické šetření, jehož cílem je za pomoci anonymního dotazníku zjistit znalosti příslušníků PČR a MP o prevenci kriminality.

6.1 Preventivní projekty

Realizace preventivních aktivit probíhá nejčastěji formou různých projektů. Jedná se o přednášky, besedy nebo různé workshopy pořádané Policií ČR, městskou/obecní policií nebo jinými zástupci města, ale také lektory a preventisty z různých neziskových organizací a spolků, kterých je v dnešní době nespočet. Na prevenci kriminálního chování mládeže se mimo to podílejí také sportovní spolky a různá nízkoprahová zařízení, které zajišťují efektivní trávení volného času mládeže.

Velice složité je vyhodnocovat efektivitu preventivních programů. Žádný z dostupných projektů nespĺňuje všechny kritéria pro efektivnost. Ideální preventivní program by měl začínat již v mateřské škole a navazovaly by na něj školní vzdělávací programy základních i středních škol. Takový program by zahrnoval mnoho interaktivních činností a věnoval by se pouze malým skupinám, aby mohl kvalitně zohlednit jejich specifika. Spolu se skupinovými specifiky by zohledňoval také věk dětí. Takový program by byl vytvářen komplexní spoluprací různých odborníků z různých vědních oborů, jako např. pedagogiky, psychologie, psychiatrie, sociologie a dalších.

Vzhledem k účelu této práce a pro její přehlednost je v této kapitole uvedeno pouze několik vybraných projektů, napříč různými organizacemi s ohledem na poskytnutí co nejobjektivnějšího pohledu na prováděná preventivní opatření.

Asistent prevence kriminality

Jedná se o projekt prevence kriminality, který je zaměřen na sociálně vyloučené oblasti a byl poprvé realizován v roce 2009. Od roku 2011 je financován z Evropského sociálního fondu.

Cílem projektu je:

- snížit počet spáchaných trestných činů a přestupků ve vyloučených lokalitách,
- zvýšit pocit bezpečí ve vyloučených lokalitách a
- prevence rasově motivovaných sporů a extremistických projevů.

V sociálně vyloučených lokalitách se nachází mnoho dětí, kterým chybí pozitivní modely chování, nemají žádné pracovní návyky ani představu o tom, jak funguje běžná rodina. Tyto děti nejsou často připraveny ani na školní docházku, škola se tak pro ně stává traumatizující a toto trauma je provází celým životem.

Asistenti prevence kriminality jsou vybráni z konkrétní vyloučené lokality. Je to osoba, která má v té lokalitě určitou autoritu a přehled o vnitřním dění. Je zaměstnancem obecní policie, konkrétně tedy obecního úřadu. Dále nesmí mít záznam v rejstříku trestů, nesmí být členem nátlakové skupiny a musí být ochoten se vzdělávat. Při své činnosti plní úkoly, které jsou svěřeny strážníkům zákonem o obecní policii. Asistent prevence kriminality je podřízen konkrétnímu strážníkovi, který je jeho mentorem, a úzce spolu spolupracují.

Asistenti prevence kriminality při své činnosti komunikují s obyvateli sociálně vyloučených lokalit, vedou „hlídkovou knížku“, dohlíží u základních škol (ať už na bezpečnost provozu na pozemních komunikacích, tak na příchody a odchody žáků, a dává pozor na začínající projevy šikany, rvaček, kouření, okrádání apod.) Také kontrolují herny, zda se zde nenacházejí mladiství. Poznatky předávají asistenti obecní policii nebo Policii ČR. Také je vítána spolupráce s majiteli domů při zajišťování čistoty a zlepšování kvality bydlení.

Od roku 2009 tento projekt získal velkou pozornost a zapojují se do něj další a další města.

Aktivity Městské policie Praha

Městské/obecní policie se do preventivních aktivit zapojují velmi aktivně. V této práci se zaměříme na Městskou policii hlavního města Prahy. Asi jako všechny ostatní městské policie se zaměřuje zejména na přednáškovou činnost, kdy se snaží cíleně a systematicky oslovovat cílové skupiny.

Prevence prováděná pražskými strážníky je rozdělena na 5 oddílů (Bezpečné chování, Dopravní výchova, Ochrana osob a majetku, První pomoc a požární prevence, Sociálně patologické jevy), kdy každý je ještě rozdělen podle cílové skupiny, např. mateřské školy, základní školy, střední školy, veřejnost a důchodci.

Oblast prevence sociálně patologických jevů je rozdělena na projekty pro základní a střední školy. Témata jsou přizpůsobena věkovým skupinám a navzájem propojena. Na základních školách jsou přednášeny témata Drogy (5. a 8. třída), Šikana a násilí (6. třída), Kriminalita dětí (7. třída) a Základy právního vědomí (9. třída). V tématu drog se preventisté věnují nebezpečnosti závislosti a vymezení pojmu drog, kdy šestákům jsou vysvětlena rizika užívání legálních drog, alkoholu a kouření. V osmé třídě je pak přednáška zaměřena na vliv nelegálních látek na člověka a společnost a pozornost je věnována také právní oblasti užívání drog a dalších s nimi souvisejících situací. Při přednáškách o šikaně se strážníci snaží o to, aby si žáci vytvořili hodnotový žebříček, aby byli schopni rozeznat projevy šikany, jsou jim vysvětleny pojmy jako agresor, oběť, sebeúcta apod. a nabízejí možnosti alternativních řešení pro oběti ale i pro svědky protiprávního jednání. Při přednáškách o kriminalitě dětí je kladen důraz na právní povědomí a odpovědnost za své chování. Žákům je vysvětleno, že jednání sebou vždy přináší následky, které jsou určitým způsobem vynutitelné. A poslední téma, Základy právního vědomí, je zaměřeno na pochopení základních norem v kontextu běžného života. Tyto hodiny přednášek jsou shrnutím předchozích témat a z dosud dosažených informací děti získávají kompaktní celek znalostí.

Na středních školách jsou témata zaměřena na Listinu základních práv a svobod, šikanu, mobbing a bossing, kriminalitu mladistvých a právní vědomí. Studentům středních škol je dále možno poskytnout nadstavbové programy o drogách, sociálně patologických jevech, bezpečí žen a dívek v Praze, sebeobranu, informace o obětech a svědcích trestných činů, právních aspektech dopravních nehod a diváckém násilí a extremismu. Jako výše uvedené programy pro základní školy je každému tématu věnována přibližně jedna vyučovací hodina, kdy jsou žáci seznámeni s problematikou, základními pojmy, situací a možnostmi řešení. Cílem je poskytnout žákům přehled o problematice a navrhnout možnosti řešení určitých situací a zvýšit právní povědomí.

Prevence do každé rodiny

Jedná se o **zpravodaj**, který nahradil úspěšný měsíčník *Informační servis prevence kriminality*, který byl však zaměřen spíše odborné veřejnosti. Zpravodaj „Prevence do každé rodiny“ je oproti svému předchůdci vydáván pouze elektronicky a poskytuje informace o trestné činnosti a o ochraně před ní. Tento zpravodaj je zasílán občanům prostřednictvím měst a obcí. Snahou je ovlivnit postoje lidí a dosáhnout zvýšení jejich odpovědnosti za vlastní bezpečnost. Zároveň popularizuje činnost institucí ochraňující veřejný pořádek a bezpečí a usiluje o upevňování důvěry občanů v Policii ČR, městskou policii i státní správu. Do tvorby jsou zapojeni preventisté Policie ČR, ale také obecní policie a odborníci z různých vědních oborů. Zpravodaj je propojen s webem www.prevencekriminality.cz a zpracovává ho Odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra ČR.

Prevencekriminality.cz

Tento web, jehož správcem je ministerstvo vnitra, poskytuje široké veřejnosti informace o preventivních aktivitách, novinkách v prevenci a výzkumech. Čtenáři mají možnost dozvědět se o preventivních projektech a možnostech jejich realizace a financování. Ke stažení jsou zde dostupné metodické materiály a různé formuláře a vzory. Na tomto webu spolupracují, spolu s ministerstvem vnitra, také různá občanská sdružení a neziskové organizace. Jedná se o hlavní portál prevence kriminality v České republice. Mimo jiné je zde možnost stáhnout si zpravodaj „prevence do každé rodiny“, o kterém je hovořeno výše.

Prak-prevence.cz

Je mnoho organizací věnujících se prevenci kriminality. Pro tuto práci postačí představit jednu z mnoha.

Spolek Prak se věnuje prevenci a poradenství. Podniká mnoho aktivit zaměřených na děti mateřských škol, kde podporuje výchovu k prosociálnímu chování tím, že do aktivit s dětmi zahrnuje základní faktory, které preventivně působí v oblasti rizikového chování dětí. Žákům základních škol je věnována velká pozornost a spolek pro ně připravuje mnoho exkurzí, kohezních pobytů, které slouží k ucelování kolektivu a získání dovedností důležitých v kolektivu a různé přednášky. Přednášky jsou tématicky zaměřeny podle cíle, kterého se snaží dosáhnout. Snahou je například

posilování verbální komunikace s cílem spolupráce a přátelství, získání tolerance, naučit žáky zvládat konflikty a pokud možno předcházet jim, naučit se přijímat kritiku a chovat se empaticky, také se žáci učí, jak vnímat média, jak si klást otázky a jak se bránit manipulaci. Na druhém stupni se přednášky zaměřují na přátelství, jak získat přátele, jak být oblíbený v kolektivu, jak žít zdravý životní styl, jak předejít sociálním fobiím, jak pomáhat ostatním lidem. Z oblasti rizikového chování jsou besedy zaměřeny na šikanu, kyberšikanu, násilí, agresi, sexuální zneužívání, prostituci ale mimo jiné se snaží zvyšovat právní povědomí o trestní odpovědnosti.

Drogový vlak

Za zmínku stojí další projekt a to Drogový vlak. Drogový vlak je projekt, který je založen na smyslovém prožitku a interaktivitě. Jedná se o vlakovou soupravu, která formou zážitku a zapojením všech smyslů děti seznamuje s životem na drogové scéně. Vlak objíždí vybraná města po České republice a jeho sekundárním cílem je anonymně sbírat data a následně je poskytnout městům pro tvorbu koncepce protidrogové prevence.

V každém vagónu vlaku se odehrává příběh o příčinách, vzniku, vývoji a důsledcích drogové závislosti. Návštěvníci vlaku se aktivně zapojují a stávají se součástí příběhu. Po návštěvě vlaku následuje návštěva lektora ve škole, kde s dětmi probíhá diskuze, která navazuje na příběh z vlaku, který děti prožily. Vlak je provozován nadačním fondem Nové Česko, který je veden vizionářem a designérem Pavlem Tumou, jehož teorie vzdělávání vychází z budoucnosti interaktivního vzdělávání. Vychází z toho, že člověk si zapamatuje jen 10% slyšeného ale 80% toho, co zažije. Z tohoto pohledu je tímto projektem splněno kritérium pro efektivitu preventivních aktivit a to komplexnost a interaktivita.

Aktivity ministerstva spravedlnosti

Ministerstvo spravedlnosti jako takové neprovádí přímo žádné obecné preventivní opatření cílené na mládež. Přesto má v systému prevence důležitou roli, neboť spravuje **Institut pro kriminologii a sociální prevenci** (dále IKSP). Tento institut je výzkumným a analytickým pracovištěm v oblasti kriminologie a trestní

justice. „*Specifické postavení IKSP je dáno skutečností, že je jediným specializovaným pracovištěm v ČR, které soustavně rozvíjí kriminologický výzkum.*“²³

Ministerstvo spravedlnosti se spíše věnuje prevenci recidivy. Realizuje několik projektů, které rozvíjí probační a mediační službu a tím posiluje prevenci a ochranu společnosti před opakováním trestné činnosti. Takovéto programy jsou podstatné pro reintegraci osob a mohou významně přispět ke snížení recidivy. Na takovýchto projektech spolupracuje ministerstvo spravedlnosti spolu s vězeňskou službou a mnoha významnými zahraničními organizacemi.

6.2 Empirické šetření

6.2.1 Cíl a charakteristika výzkumného šetření

Neexistuje žádný přehled nebo zdroj, který by uváděl, jak se k preventivním aktivitám staví řadoví policisté a strážníci, tedy ti, kteří prevenci vykonávají v první řadě a z popisu své práce. Zda mají dostatečné informace o preventivních aktivitách a zda si uvědomují důležitost provádění prevence. Proto cílem této části bakalářské práce je získání relevantních dat o znalostech a přístupu k prevenci řadových policistů a strážníků. Výsledky mohou být významné pro posouzení úrovně znalostí policistů a strážníků v oblasti prevence a pro případné zlepšení stavu v této oblasti.

S ohledem na charakter této problematiky se hlavní technikou získávání dat stala metoda dotazování. Respondenty se stalo 20 policistů PČR a 20 strážníků Městské policie hl. m. Prahy. Vzorek respondentů byl vytvořen na základě dostupnosti a ochoty ke spolupráci.

Byly stanoveny 4 výzkumné předpoklady:

- VP1) Příslušníci PČR/MP jsou obeznámeni s pojmem prevence a jejím významem.
- VP2) Se vzdělanostní úrovní příslušníků souvisí hlubší uvědomění významu prevence kriminality.
- VP3) Každý příslušník provádí preventivní opatření záměrně

---

²³ Postavení IKSP [online]. 2018. [cit. 20. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/o_post.html

- VP4) Příslušníci jsou spokojeni s úrovní preventivních aktivit jejich pracoviště.

6.2.2 Dotazníkové šetření

Pro získání potřebných dat byla využita metoda dotazníku. Strukturovaný anonymní dotazník byl zadán policistům a městským policistům – strážníkům, kteří všichni slouží na území hlavního města Prahy.

Dotazník se skládá ze 13 otázek, na které respondenti odpovídali zaškrtnutím vybrané odpovědi z několika variant. U některých otázek byl poskytnut prostor pro vlastní vyjádření. První otázka se týkala toho, do které skupiny respondent patří, zda pracuje u Policie ČR nebo u Městské policie hl. m. Prahy. Další otázky zjišťují délku zaměstnání, spokojenost, úroveň vzdělání a náplň práce. Následující otázky se již věnují tématu prevence a jsou sestaveny tak, aby bylo možno zjistit postoj respondentů k pojmu prevence, k provádění preventivních aktivit a jejich povědomí o této problematice.

Výsledky dotazníkového šetření

Na dotazník odpovědělo 40 respondentů. 20 policistů a 20 strážníků sloužících převážně jako hlídková služba v Praze.

Odpovědi jsou přehledně zobrazeny v následující tabulce.

Otázka	Odpovědi	PČR	MP
1) Pracujete u?	PČR	20	0
	MP	0	20
2) Délka po kterou pracujete?	1-5 let	8	8
	5-10 let	7	5
	10 a více let	5	7

3) Jste spokojený/á ve svém zaměstnání?	Ano	11	13
	Ne	2	3
	Částečně	7	4
4) Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?	Střední s maturitou	15	14
	Vysokoškolské bakalářské	3	6
	Vysokoškolské magisterské	2	0
5) Na jaké pozici jste zařazen/a?	Hlídková služba	18	17
	Zpracovatel spisů, přestupků	2	3
	Jiné	0	0
6) Prevence kriminality je vymezována jako soubor všech opatření, které mají za úkol snížit riziko a následky kriminality. Setkali jste se s tímto pojmem?	Ano	19	18
	Ne	1	2
	Pojem prevence kriminality byl jinak vymezován.	0	0
7) U městské policie a Policie ČR jsou zřizovány oddělení, která se zabývají prevencí kriminality?	Ano, jsou zřizovány	13	17
	Ne (Vím, že nejsou zřizovány)	0	1
	Nevím nic o jejich zřízení	7	2
8) Prevence kriminality je obsáhlý pojem a je různě dělena (např. prevence primární, sekundární a terciální)	Vím a znám její druhy	2	11
	Vím, ale neznám, co tyto pojmy znamenají	13	3
	Nevím, nesetkal jsem se s tím	5	6

9) Provádíte vy sám/a nějakou preventivní činnost při výkonu své služby?	Ne	12	10
	Ano, můžete uvést jakou?	8	10
10) Setkal/a jste se s preventivními aktivitami (ve vztahu ke kriminalitě) i mimo svou službu?	Ano	5	5
	Ne	15	15
	Ano	17	17
11) Myslíte, že provádění preventivních opatření má smysl?	Ne	1	1
	Nevím	2	2
12) Myslíte, že u PČR/MP je prevence prováděna dostatečně?	Ano	15	18
	Ne, v čem vidíte těžkosti?	5	2
13) Máte zájem rozšířit si poznatky o prevenci kriminality a uplatňovat je ve Vašem profesním působení?	Ano	15	13
	Ne	5	7

Příloha č. 5 – Výsledky dotazníkového šetření

Policie ČR

Dotazník vyplnilo 18 policistů, kteří provádějí hlídkovou službu a 2 zpracovatelé vyšetřovacích spisů. Z dotázaných policistů pracuje u policie nejvíce policistů necelých 5 let, a to 8 policistů. 7 policistů pracuje ve služebním poměru 5-10 let a 5 policistů odpovědělo, že u policie pracuje 10 a více let. 11 policistů je ve své službě spokojeno, částečně spokojeno je 7 policistů a pouze 2 policisté jsou nespokojeni. 5 respondentů z řad Policie ČR odpovědělo, že mají vysokoškolský titul (3 bakalářský a 2 magisterský). S pojmem prevence se nesetkal pouze jeden policista. O existenci preventivního oddělení Policie ČR netuší 7 dotázaných policistů. Pouze 3 jsou však

schopni uvést přesný název. 2 policisté znají pojem prevence a dokonce i vědí, jak se prevence dělí. 13 policistů toto tuší, ale neumí vyjmenovat jednotlivé druhy preventivních opatření. 8 policistů uvedlo, že při své službě žádnou prevenci neuvádí, zbytek ano. S preventivními aktivitami i mimo službu se setkalo 5 policistů. 17 policistů si myslí, že provádění preventivních opatření má smysl, dva neví a 1 si myslím, že smysl nemá. 15 policistů je s preventivními aktivitami policie spokojeno. A 15 z 20 policistů by si rádo v této oblasti rozšířilo znalosti.

Městská policie Praha

Na dotazník odpovědělo 17 strážníků, kteří vykonávají hlídkovou službu a 2 zpracovatelé přestupkových spisů. 8 strážníků pracuje u MP 1-5 let, 5 strážníků 5 – 10 let a 7 strážníků 10 a více let. Spokojeno v zaměstnání je 13 strážníků, nespokojeni jsou tři a zbytek částečně. Bakalářský titul má 6 strážníků, zbytek má maturitní vzdělání. S pojmem prevence se nesetkali 2 strážníci. 1 strážník tvrdí, že MP Praha nemá zřízené žádné oddělení, které by provádělo prevenci kriminality, 2 neví a ostatní (17) o takovém oddělení vědí, avšak jen 4 dokáží toto oddělení pojmenovat. Dělení prevence na primární, sekundární a terciální nezná 6 strážníků, povědomí o tom mají 3 strážníci a zbytek strážníků uvedl, že dělení prevence znají. Polovina strážníků uvedla, že při výkonu svého zaměstnání žádnou prevenci neprovádí. Přesto si 17 strážníků myslí, že preventivní aktivity mají smysl. Jeden tvrdí, že smysl nemají. S preventivními aktivitami prováděnými MP Praha je spokojeno 18 strážníků. 5 strážníků se setkalo s preventivními aktivitami i mimo svou službu. 13 strážníků by si rádo o této problematice rozšířilo znalosti, zbytek (7) nemá zájem.

Porovnání

Celkově lze říci, že ve znalostech o pojmu prevence kriminality jsou úspěšnější strážníci MP. Ve srovnání s policisty se sice méně strážníků setkalo s pojmem prevence, ale více strážníků MP ví o existenci speciálního oddělení zaměřeného na preventivní aktivity a také podstatně víc strážníků zná dělení prevence. O dva respondenty více z řad policistů uvedlo, že prevenci při výkonu své služby provádí. Stejný počet strážníků jako policistů se s prevencí setkalo i mimo své zaměstnání. Totožný počet

respondentů z obou skupin se shoduje na tom, že provádění preventivních aktivit má význam pro společnost. Také více strážníků je spokojeno s preventivními aktivitami městské policie. Zájem o rozšíření znalostí v této oblasti projevilo více policistů než strážníků.

Výzkumné předpoklady

VP1) Příslušníci PČR/MP jsou obeznámeni s pojmem prevence a jejím významem.

- Policisté a strážníci jsou obeznámeni s pojmem prevence dohromady v 92,5 %. 95 % policistů PČR se při výkonu svého povolání s pojmem prevence setkala. Strážníků je o něco méně, u nich je obeznámenost s pojmem prevence na úrovni 90 %.

VP2) Se vzdělanostní úrovní policistů a strážníků souvisí hlubší uvědomění významu prevence kriminality.

- U strážníků MP neplatí, že se vzdělanostní úrovní roste uvědomění si významu preventivních aktivit. Ze 6 strážníků, kteří mají bakalářský titul uvedlo 5 respondentů, že prevence význam má, jeden uvedl, že neví. Celkově uvedlo 17 strážníků, že prevence význam má. 2 z 5 policistů s vysokoškolským titulem uvedlo, že neví, jestli prevence má smysl. Zbylí 3 vnímají prevenci jako užitečnou. O významu prevence je celkově přesvědčeno 17 policistů, tedy stejný počet jako strážníků. 85 % respondentů si význam prevence uvědomuje a nezáleží na dosaženém vzdělání.

VP3) Každý příslušník provádí preventivní opatření záměrně.

- Ne. Polovina strážníků MP uvedla, že prevenci neprovádí. Druhá polovina uvedla, že preventivní aktivity při výkonu své činnosti provádí. Zde někteří přímo vyjmenovali, kterou činnost provádějí. 3 respondenti napsali, že už jen provádění hlídkové činnosti je preventivní opatření a jeden vyjmenoval kontrolu zájmových osob a zvýšenou hlídkovou službu v rizikových oblastech. Druhá polovina strážníků, zaškrtnla odpověď, že preventivní opatření neprovádí. Státní policisté zaškrtnli kladnou odpověď v 12 případech. Tedy 60 %, pouze o 10 % více než městských strážníků. Možnost vypsát své preventivní činnosti několik policistů využilo a všichni se shodli, že jde zejména o samotnou hlídkovou činnost.

VP4) Příslušníci jsou spokojeni s úrovní preventivních aktivit jejich pracoviště.

- Víceméně ano. Policisté jsou spokojeni v 75 % a strážníci v 80 % případů. Většinou nejsou spokojeni ti policisté, kteří uvedli, že ve svém zaměstnání jsou spokojeni jen částečně, mají maturitní vzdělání a většina má zájem rozšířit si poznatky o problematice prevence. Ze strážníků nespokojenost vyjádřili dva strážníci, oba s bakalářským vzděláním, jeden v zaměstnání nespokojen, avšak oba mají zájem rozšířit své znalosti v této problematice.
- Na spokojenosti ohledně provádění prevence Policií ČR/MP je znát, že z nespokojených respondentů je více než polovina služebně zařazena 10 a více let. Pouze jeden strážník, který u MP pracuje 1-5 let je s preventivními aktivitami nespokojen. Toto mírně koresponduje i fakt, že značná většina příslušníků služebně starších je v práci méně spokojena než služebně mladší kolegové. U policistů je úplně spokojeno s prací 55 % respondentů. Z úplně nespokojených policistů se jedná o jednoho sloužícího 5-10 let a jednoho sloužícího 1-5 let.

Shrnutí

Obecně lze podle výsledků dotazníku říci, že příslušníci MP i PČR jsou seznámeni s prevencí, uvědomují si její význam a vědí, že preventivní aktivity probíhají v rámci jejich zaměstnání i mimo. Otázkou je, proč více jak polovina respondentů (22) uvedlo, že žádnou preventivní činnost neprovádí. Variant je několik. Buď příslušníci skutečně ve svém zaměstnání preventivní aktivity neprovádí, anebo si zcela neuvědomují význam pojmu prevence, i když si myslí, že tento pojem znají. Jelikož je prevence jedním z podstatných úkolů PČR i MP je k zamyšlení, zda by se této problematice nemělo věnovat více prostoru anebo aspoň poskytnout příslušníkům lepší informace a uspořádat školení, kde by se o prevenci a její důležitosti dozvěděli více informací, když o to většina má zájem.

Na otázku, zda se setkali s preventivními aktivitami i mimo službu odpovědělo 10 respondentů (5 policistů +5 strážníků), že se setkali s preventivními aktivitami i mimo svou službu. Jedná se sice jen o 25 % respondentů, ale přesto je znát, že preventivní aktivity zasahují do běžného života občanů.

Závěr

Bakalářská práce shrnuje poznatky o prevenci kriminality mládeže, tedy mladých lidí ve věku do 18ti let. Syntézou, analýzou a komparací různých odborných textů byl vytvořen souhrnný pohled na danou problematiku. Tato teoretická část bakalářská práce začíná obecnějšími kapitolami, které mají za úkol uvést čtenáře do problematiky a seznámit ho se základními pojmy, vysvětlit příčiny páchaní kriminality mladými lidmi a představit současnou situaci v České republice. Samostatná kapitola věnovaná prevenci popisuje jednotlivé preventivní strategie, systém prevence kriminality v ČR a subjekty a objekty prevence. Samostatná podkapitola je pak věnována Policii ČR, která má v prevenci kriminality významné postavení. Stejně podstatnou roli mají v provádění preventivních aktivit také městské policie. Zde v práci je věnována pozornost Městské policii hl. m. Prahy. Na závěr této kapitoly jsou představeny dva nejpodstatnější dokumenty, ze kterých vychází všechna preventivní opatření prováděná v České republice, jde o dokument Strategie prevence kriminality na léta 2016 – 2020 vydaný Ministerstvem vnitra ČR a Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 – 2018 vydaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

Empirická část této práce je rozdělena na dvě podkapitoly. První podkapitola výzkumné části nahlíží na téma prevence kriminality mládeže z praktického hlediska a představuje vybrané preventivní projekty nebo organizace, které se na provádění preventivních aktivit podílejí. Do výběru byly zařazeny takové projekty a organizace, aby poskytly co nejrůznorodější přehled aktivit prováděných na území České republiky. Je prováděno velmi mnoho preventivních opatření a projektů, z čehož vyplývá, že společnost si závažnost tohoto jevu uvědomuje a snaží se ho co nejvíce eliminovat. Kriminalita mládeže je významné bezpečnostní riziko a je nutné, aby společnost o tomto problému věděla a řešila ho. Pro kvalitní uplatňování prevence je nutné poznat i příčiny a aktuální stav daného jevu. Aby byla prevence účinná, je třeba zapojit do těchto aktivit velké množství odborníků z různých vědních oborů, ale také širokou veřejnost a věnovat se tomuto tématu soustavně a dlouhodobě.

Druhá podkapitola empirické části této bakalářské práce se věnuje výzkumnému šetření, které se snaží zjistit úroveň znalostí v problematice prevence kriminality policistů PČR a strážníků Městské policie hl. m. Prahy. 40 respondentů (20 policistů a

20 strážníků) odpovídalo na anonymní strukturovaný dotazník. Příslušníci odpovídali na otázky týkající se délky zaměstnání, spokojenosti v zaměstnání, dosaženého vzdělání a konečně také znalostí prevence. Mimo jiné byli také dotazováni, zda si myslí, že preventivní aktivity mají smysl, zda sami prevenci při výkonu zaměstnání provádí a například zda mají zájem si znalosti o preventivní politice nadále rozšiřovat. Byly stanoveny 4 výzkumné předpoklady, podle kterých byl celý dotazník strukturován.

Výzkumný předpoklad č. 1) *Příslušníci ČR/MP jsou obeznámeni s pojmem prevence a jejím významem* a výzkumný předpoklad č. 4) *Příslušníci jsou spokojeni s úrovní preventivních aktivit jejich pracoviště* byly potvrzeny. Vyvrácen byl předpoklad č. 2) *Se vzdělanostní úrovní příslušníků souvisí hlubší uvědomění významu prevence kriminality* a výzkumný předpoklad č. 3) *Každý příslušník provádí preventivní opatření záměrně*. Vzhledem k výběru souboru respondentů a jejich počtu se výsledky dotazníku vztahují výhradně na respondenty zahrnuté do uvedeného výzkumného šetření. Dotazníkem bylo zjištěno, že příslušníci (policisté i strážníci) povědomí o pojmu prevence a preventivních aktivitách mají. S pojmem prevence kriminality se setkala většina příslušníků, méně jich už ale zná dělení preventivních opatření. O existenci oddělení zabývajícího se prevencí kriminality ví skoro všichni příslušníci, jen minimum ale zná přesný název takového oddělení. Možná překvapivý výsledek přineslo zjištění, že polovina respondentů uvedla, že ve svém zaměstnání žádnou prevenci neprovádí, což může souviset s počtem policistů. Druhá polovina odpověděla, že ano, ale jen minimum respondentů využilo možnost vypsát, co konkrétně vykonávají a v těchto případech se shodli, že jde zejména o hlídkovou činnost. Přes to všechno 34 respondentů věří, že provádění preventivních opatření má smysl a je přínosem pro společnost. Příslušníci jsou také z většiny spokojeni s prováděním preventivních opatření jejich organizací. Dotazníkem bylo zjištěno, že příslušníci mají zájem o rozšíření informací z této oblasti. Toto zjištění je pozitivním krokem ke zlepšení situace v oblasti provádění prevence kriminality Policií ČR i Městskou policií hl. m. Prahy. Všechna v této bakalářské práci uvedená zjištění je možno využít k vývoji v otázkách prevence u výše uvedených organizací. Příslušníci by měli být lépe a více školeni v preventivních tématech, aby si uvědomovali význam provádění prevence kriminality a aby sami proaktivně prevenci prováděli. Už proto je třeba, aby o prevenci měli detailnější znalosti.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. CHALUPOVÁ, Kateřina, ŠTEFUNKOVÁ, Michaela, ed. a ŠEJVL, Jaroslav. *Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky*. Praha: Klinika adiktologie, 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy v Praze a Všeobecná fakultní nemocnice v Praze ve vydavatelství Togga, 2012. ISBN 978-80-87258-96-5.
2. FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže jako etopedický problém*. Brno: 2013. Disertační práce. Masarykova univerzita, pedagogická fakulta, katedra speciální pedagogiky.
3. FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-521-0.
4. FISCHER, Slavomil a ŠKODA, Jiří. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2781-3.
5. NOVOTNÝ, Oto, ZAPLETAL, Josef a kol. *Kriminologie*. Praha: ASPI 2004. ISBN 80-7357-026-2.
6. SVATOŠ, Roman. *Prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2014. ISBN 978-80-87472-76-7.
7. VÁLKOVÁ, Helena a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C. H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-429-2.
8. ZOUBKOVÁ, Ivana et al. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-312-4.
9. ZOUBKOVÁ, Ivana, Jana FIRSTOVÁ a kol. *Kriminologie - aktuální problémy*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2013. ISBN 978-80-7251-395-6.

Elektronické zdroje

1. DOSTÁLOVÁ, Ivana, Martin DOČKAL, Michal POLÁČEK. *Doporučený obsah činnosti manažera/koordinátora prevence kriminality Krajského úřadu* [online]. 2007. [cit. 17. 10. 2016]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/doporuceny-obsah-cinnosti-manazera-koordinatora-prevence-kriminality-krajskeho-uradu.aspx>

2. GRUJIČOVÁ, Jitka. *O prevenci kriminality* [online]. [cit. 12. 10. 2016]. Dostupné z: <http://www.prevencekriminality.cz/o-prevenci-kriminality/teoreticky-uvod/>
3. *Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 – 2018* [online]. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2012. [cit. 15. 10. 2016]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/strategie-a-koncepce-ap-msmt>
4. *Nespecifická primární prevence*. [online]. [cit. 17. 10. 2016]. Dostupné z: <http://prevence-info.cz/p-prevence/nespecificka-primarni-prevence>
5. NEŠPOR, Karel, Ladislav CSÉMY, Hana PERNICOVÁ. *Zásady efektivní primární prevence* [online]. Praha: Sportproprag, 1999. [cit. 20. 9. 2016]. Dostupné z: www.msmt.cz/file/11883/download/
6. *Postavení IKSP* [online]. 2018. [cit. 20. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.ok.cz/iksp/o_post.html
7. PRAK – PREVENCE, PORADENSTVÍ, z.s. [online]. 2006 [cit. 21. 10. 2016]. Dostupné z: <http://www.prak-prevence.cz/>
8. *Prevence – činnost* [online]. [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.mppraha.cz/prevence-mp-2/prevence-cinnost>
9. PREVENCE KRIMINALITY [online]. 2006 [cit. 21. 10. 2016]. Dostupné z: <http://www.prevencekriminality.cz/>
10. *Preventivní projekt Asistent prevence kriminality*. [online]. 2016. [cit. 17. 10. 2016]. Dostupné z: <http://www.prevencekriminality.cz/projekty/overene-projekty-upr/asistent-prevence-kriminality/preventivni-projekt-asistent-prevence-kriminality-37cs.html?page=4>
11. *PROJEKT REVOLUTION TRAIN: revoluční protidrogový vlak* [online]. 2006 [cit. 21. 10. 2016]. Dostupné z: <http://www.revolutiontrain.cz/v2/projekt.php>
12. *Realizované projekty prevence kriminality v roce 2014* [online]. 2015. [cit. 17. 10. 2016]. Dostupné z: <http://www.mppraha.cz/projekty>
13. *Sociálně patologické jevy*. [online]. 2016. [cit. 17. 10. 2016]. Dostupné z: <http://www.mppraha.cz/projekty>
14. *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 -2015* [online]. Ministerstvo vnitra ČR, 2011. [cit. 3. 10. 2016] Dostupné z: <http://www.prevencekriminality.cz/o-prevenci-kriminality/dokumenty-1/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2012-az-2015-11cs.html?ftresult=strategie>

15. *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016-2020* [online]. Ministerstvo vnitra ČR, 2015. [cit. 4. 10. 2016] Dostupné z: <http://www.prevencekriminality.cz/o-prevenci-kriminality/dokumenty-1/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020-431cs.html?ftresult=strategie>
16. *Úloha* [online]. [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.mppraha.cz/prevence-mp-2/prevence-uloha>
17. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti s veřejného pořádku na území České Republiky v roce 2015* [online]. Ministerstvo vnitra ČR, 2016. [cit. 4. 10. 2016] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2015.aspx>
18. *Zpráva o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti s veřejného pořádku na území České Republiky v roce 2016* [online]. Ministerstvo vnitra ČR, 2017. [cit. 23. 3. 2018] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zprava-o-situaci-v-oblasti-vnitri-bezpecnosti-a-verejneho-poradku-na-uzemi-ceske-republiky-v-roce-2016.aspx>

Legislativní dokumenty

1. Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád)
2. Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky
3. Zákon č. 361/2000 Sb. o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu)
4. Zákon č. 218/2003 Sb. o soudnictví s trestních věcech mládeže

Seznam zkratek

ADHD – hyperaktivita s poruchou pozornosti

IKSP – Institut pro kriminologii a sociální prevenci

MP – Městská policie hl. m. Prahy

PČR – Policie České republiky

Seznam příloh

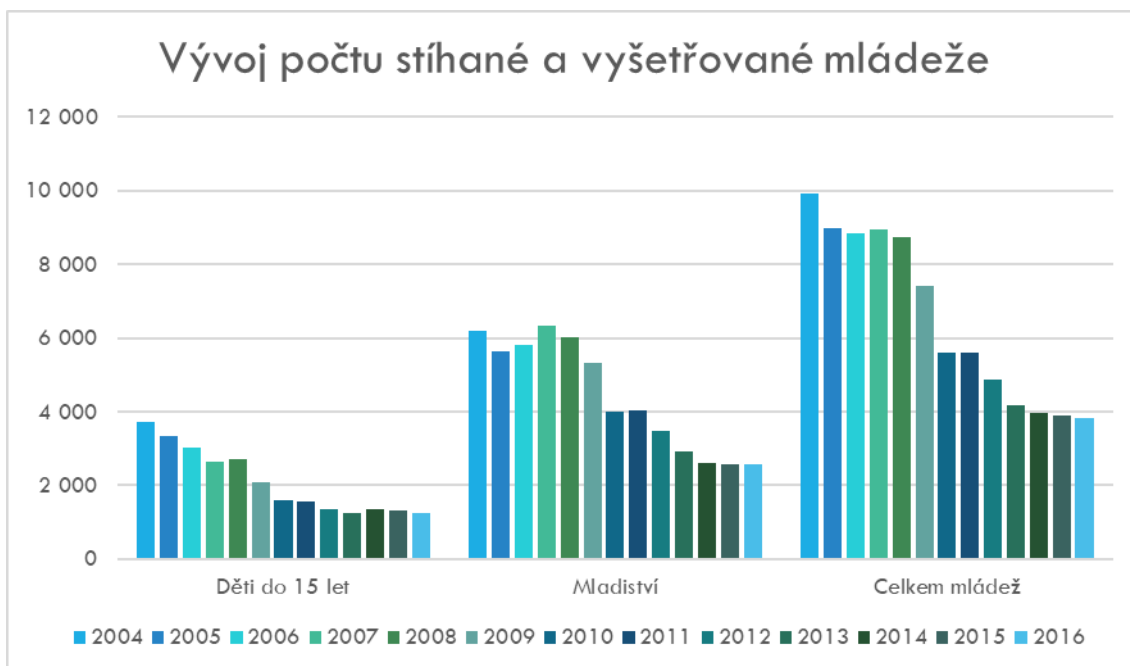
- Příloha č. 1 – schéma deviantního chování
- Příloha č. 2 - Vývoj počtu stíhané a vyšetřované mládeže
- Příloha č. 3 - Vývoj počtu skutků spáchaných mládeží celkem
- Příloha č. 4 – Systém prevence kriminality v ČR
- Příloha č. 5 – Výsledky dotazníkového šetření

Přílohy

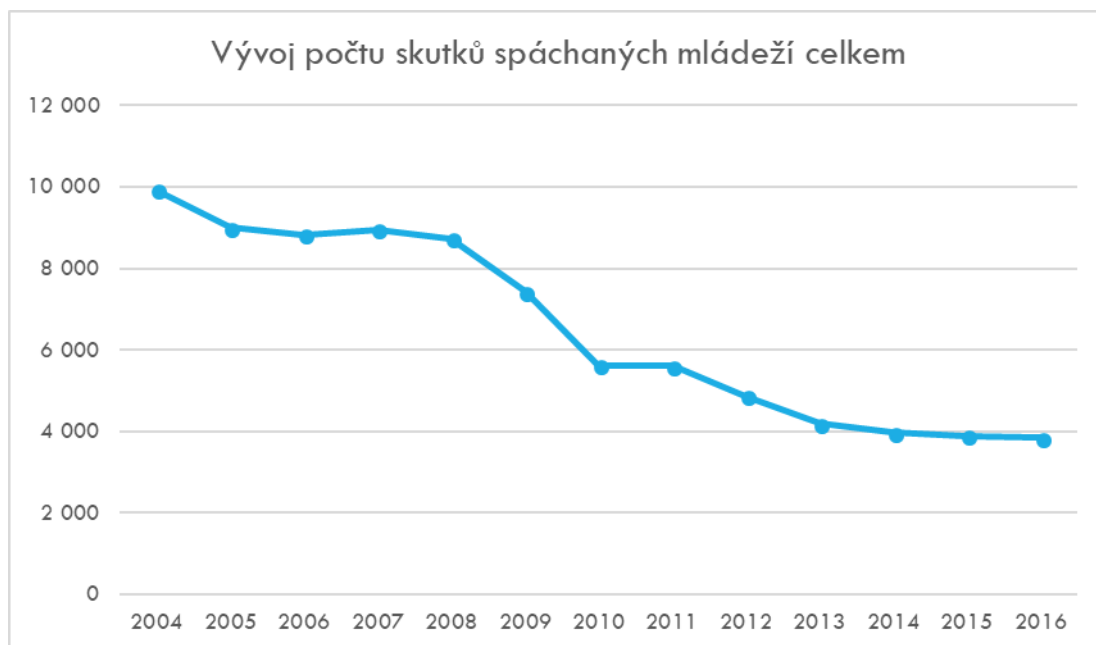
Příloha č. 1 – Schéma deviantního chování (zdroj – FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminalita mládeže v sociálních souvislostech*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. 215 s. ISBN 978-80-7380-521-0.)

Příloha č. 2 – Vývoj počtu stíhané a vyšetřované mládeže (zdroj – vlastní zpracování policejních statistik)

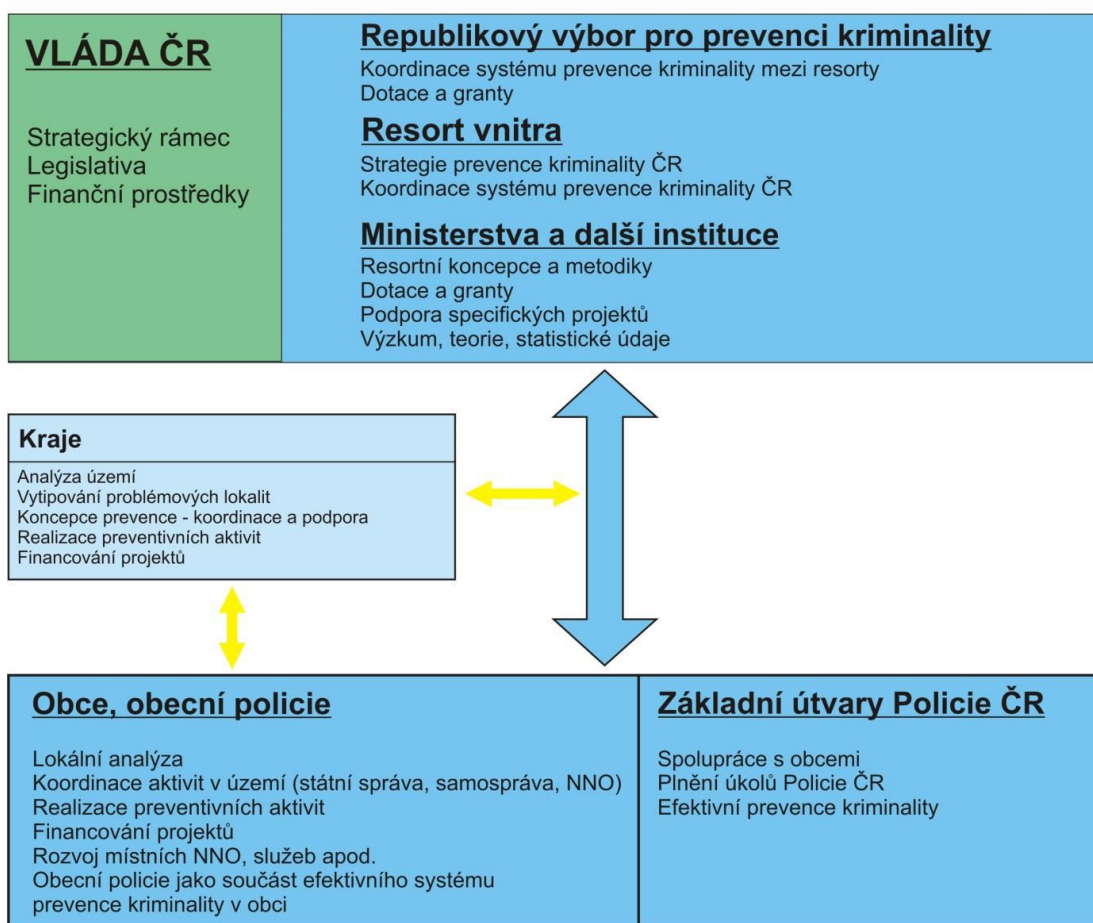
Příloha č. 3 – Vývoj počtu skutků spáchaných mládeží celkem (zdroj – vlastní zpracování policejních statistik)

Příloha č. 4 – Systém prevence kriminality v ČR (Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016-2020 [online]. Ministerstvo vnitra ČR, 2015. [cit. 4. 10. 2016] Dostupné z: <http://www.prevencekriminality.cz/o-prevenci-kriminality/dokumenty-1/strategie-prevence-kriminality-v-ceske-republice-na-leta-2016-az-2020-431cs.html?ftresult=strategie>)

SYSTÉM PREVENCE KRIMINALITY V ČR

Příloha č. 5 – Výsledky dotazníkového šetření

Otázka	Odpovědi	PČR	MP
1) Pracujete u?	PČR	20	0
	MP	0	20
2) Délka po kterou pracujete?	1-5 let	8	8
	5-10 let	7	5
	10 a více let	5	7
3) Jste spokojený/á ve svém zaměstnání?	Ano	11	13
	Ne	2	3
	Částečně	7	4
4) Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?	Střední s maturitou	15	14
	Vysokoškolské bakalářské	3	6
	Vysokoškolské magisterské	2	
5) Na jaké pozici jste zařazen/a?	Hlídková služba	18	17
	Zpracovatel spisů, přestupků	2	3
	Jiné	0	0
6) Prevence kriminality je vymezována jako soubor všech opatření, které mají za úkol snížit riziko a následky kriminality. Setkali jste se s tímto pojmem?	Ano	19	18
	Ne	1	2
	Pojem prevence kriminality byl jinak vymezován.	0	0

7) U městské policie a Policie ČR jsou zřizovány oddělení, která se zabývají prevencí kriminality?	Ano, jsou zřizovány	13	17
	Ne (Vím, že nejsou zřizovány)	0	1
	Nevím nic o jejich zřízení	7	2
8) Prevence kriminality je obsáhlý pojem a je různě dělena (např. prevence primární, sekundární a terciální)	Vím a znám její druhy	2	11
	Vím, ale neznám, co tyto pojmy znamenají	13	3
	Nevím, nesetkal jsem se s tím	5	6
9) Provádíte vy sám/a nějakou preventivní činnost při výkonu své služby?	Ne	12	10
	Ano, můžete uvést jakou?	8	10
10) Setkal/a jste se s preventivními aktivitami (ve vztahu ke kriminalitě) i mimo svou službu?	Ano	5	5
	Ne	15	15
11) Myslíte, že provádění preventivních opatření má smysl?	Ano	17	17
	Ne	1	1
	Nevím	2	2
12) Myslíte, že u PČR/MP je prevence prováděna dostatečně?	Ano	15	18
	Ne, v čem vidíte těžkosti?	5	2
13) Máte zájem rozšířit si poznatky o prevenci kriminality a uplatňovat je ve Vašem profesním působení?	Ano	15	13
	Ne	5	7